

Ədalətli və çoxqütblü dünya naminə

Prezident İlham Əliyev BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinin qısa müddətdə icrası üçün müvafiq mexanizmlərin hazırlanmasını vacib hesab edir

Sentyabrın 1-də Qırğızistanın paytaxtı Bişkek şəhərində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla görüşü olub.

Həmin gün Qırğız Respublikasının paytaxtı Bişkek şəhərində "ŞƏT plus" formatında görüş keçirilib. Dövlətimizin başçısı tədbirdə çıxış edib.

Daha sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Qırğız Respublikasının paytaxtı Bişkek şəhərində Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının (ŞƏT) Zirvə Görüşü çərçivəsində Hindistanın Baş naziri Narendra Modi ilə görüşüb.

Sentyabrın 1-də Azərbaycan Respublikasının birinci xanımı Mehriban Əliyeva Qırğız Respublikasının birinci xanımı Ayqul Japarova, Türkiyə Respublikasının birinci xanımı Əminə Ərdoğan, Özbəkistan Respublikasının birinci xanımı Ziraat Mirziyoyeva və Çin Xalq Respublikasının birinci xanımı Pen Liyuan ilə birlikdə Bişkekdə "Ala-Arça" Dövlət iqamətgahında olub.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Qırğız Respublikasına işgüzar səfəri bununla da başa çatıb.

2

"Slovakiyanın işğaldan azad edilmiş ərazilərimizin bərpasında iştirakını yüksək qiymətləndirirəm"

Slovakiya Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab Peter Pelleqriniya

Hörmətli cənab Prezident!
Slovakiya Respublikasının milli bayramı - Konstitusiya Günü münasibətilə Sizi və Sizin simanızda bütün xalqınızı öz adından və Azərbaycan xalqı adından səmimi-qəlbədən təbrik edirəm.

Azərbaycan ilə Slovakiya arasında qarşılıqlı hörmətə, etimada və konstruktiv dialoqa əsaslanan münasibətlər məmnunluq doğurur. Son illərdə ölkələrimiz arasında siyasi dialoqun inkişafı, ali səviyyəli səfərlərin artması, əməkdaşlığımızın əhatə dairəsinin genişlənməsi ikitərəfli münasibətlərimizin məzmununu daha da zənginləşdirmişdir.

Ölkələrimiz arasında iqtisadi-ticari, energetika, hərbi-texniki sahədə əməkdaşlığın inkişaf dinamikası məmnunluq doğurur.

İyul ayında Azərbaycana səfərinizi, o cümlədən Qarabağ bölgəsini birgə ziyarətimizi ən xoş təəssürlərlə xatırlayıram. Slovakiyanın işğaldan azad edilmiş ərazilərimizin bərpasında iştirakını yüksək qiymətləndirir, bunu dostluğumuzun və strateji tərəfdaşlığımızın bariz nümunəsi kimi dəyərləndirirəm.

Əminəm ki, Azərbaycan ilə Slovakiya arasında ənənəvi dostluq əlaqələri, həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli əsasda qarşılıqlı fəaliyyətimiz xalqlarımızın mənafələrinə uyğun olaraq birgə səylərimizlə bundan sonra da genişlənəcək, strateji tərəfdaşlığımız daha da möhkəmlənəcəkdir.

Bu xoş gündə Sizə möhkəm cansağlığı, xoşbəxtlik, işlərinizdə uğurlar, dost Slovakiya xalqına əmin-amanlıq və firavanlıq diləyirəm.

Hörmətlə,

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 28 avqust 2026-cı il

<https://www.facebook.com/watch/?v=946961747744915>

Prezident İlham Əliyevin sosial media hesablarında Qırğızıstana səfəri barədə videoçarx paylaşılıb

Azərbaycanın uğurları ŞƏT platformasından dünyaya bəyan olundu

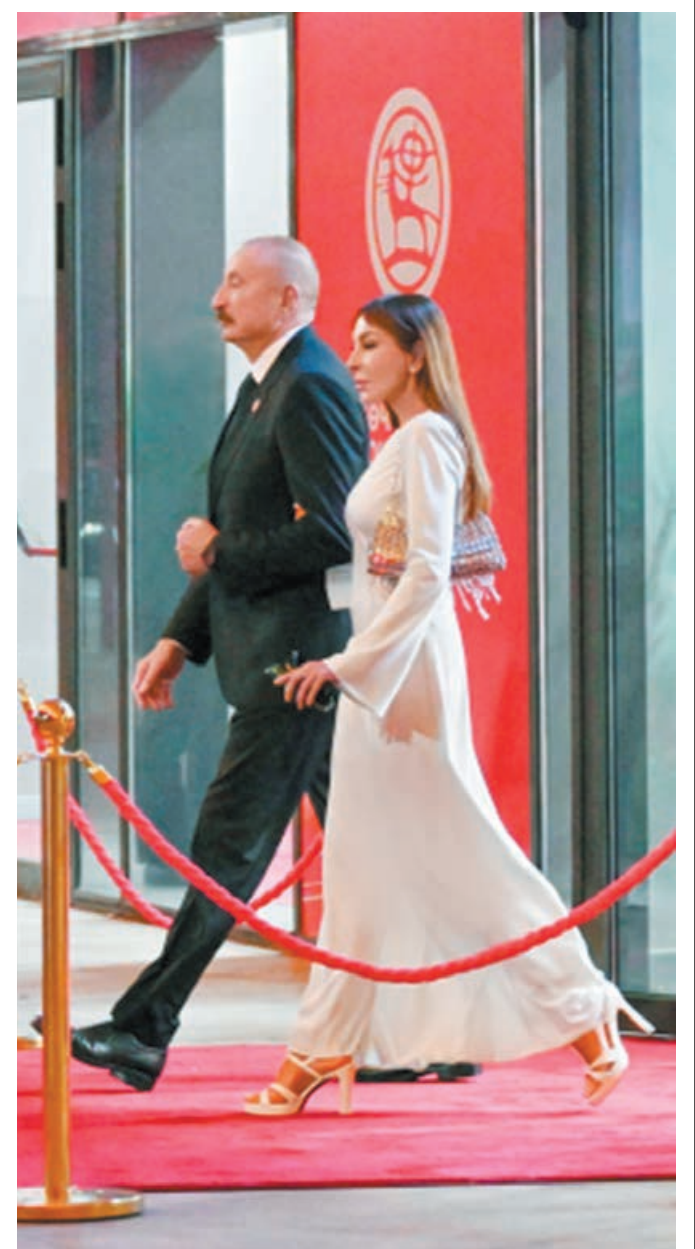

"ŞƏT plus" platformasında Azərbaycan liderinin çıxışı ölkəmizin bərabərhuquqlu, çoxtərəfli və ədalətli beynəlxalq nizamın tərəfdarı kimi çıxış etdiyini bir daha təsdiqlədi. Prezident İlham Əliyevin sammitdə səsləndirdiyi fikirlər Azərbaycanın yeni dövrdəki xarici siyasət doktrinasının aydın xülasəsidir. Bu kurs öz gücünə arxalanan, regional əməkdaşlığı və iqtisadi inteqrasiyanı təşviq edən, eyni zamanda beynəlxalq sistemin çatışmazlıqlarını açıq şəkildə göstərən cəsarətli və pragmatik bir yanaşmadır. Azərbaycan regionda dayanıqlı sülhün və yeni logistik xəritənin əsas məmarı kimi öz mövqeyini bir daha global miqyasda bəyan etdi.

Bu gün Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı kimi böyük və nüfuzlu platformanın Azərbaycanı öz tərəfdaşı kimi görməsi də məhz bu siyasi kursun nəticələrindən biridir. Azərbaycanın ŞƏT üçün əhəmiyyəti yalnız onun coğrafi mövqeyi və nəqliyyat-kommunikasiya imkanları ilə məhdudlaşmır. Azərbaycan beynəlxalq təşkilatlara uzaqgörən siyasəti, qətiyyəti və regional proseslərə təsir imkanları ilə dəyər qatan ölkə kimi çıxış edir. ŞƏT-in Azərbaycanın bu potensialını nəzərə alması təsadüfi deyil. Çünki hazırda dünya siyasətində çoxqütblülük meyilləri güclənir və ŞƏT, Türk Dövlətləri Təşkilatı, İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı kimi platformaların rolu getdikcə artır. Şərqdən Qərbə uzanan nəqliyyat və logistika xətlərinin Azərbaycan ərazisindən keçməsi ölkəmizin geoiqtisadi əhəmiyyətini artırır. ŞƏT ölkələrinin Avropa istiqamətində etibarlı və təhlükəsiz bağlantı imkanlarını genişləndirməsində Azərbaycanın xüsusi rolu var. Bu, Azərbaycanın global miqyasda həlledici ölkələrdən biri olduğunu göstəricisidir.

8

Geosiyasi gücün və uğurlu diplomatiyanın təzahürü

Bu gün Azərbaycan dünya miqyasında etibarlı tərəfdaş, regional güc mərkəzi və Qlobal Şimal ilə Qlobal Cənub arasında mühüm körpü rolunu oynayır. Avropa və Asiyaın kəsişməsində strateji mövqeyi, yaratdığı nəqliyyat-logistika qovşaqları ölkəmizin beynəlxalq siyasətdəki çəkisini və dövlətimizin başçısının global ehtiramını daha da artırır.

Prezident İlham Əliyevin Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının (ŞƏT) Bişkekə keçirilən 25 illik yubiley Zirvə toplantısında iştirakı və burada keçirdiyi ikitərəfli yüksək səviyyəli görüşlər də bunun bariz göstəricisidir.

5

◆ Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Qırğızıstana işgüzar səfəri

Ədalətli və çoxqütblü dünyə naminə

Bişkekdə Azərbaycan və Türkiyə prezidentlərinin görüşü olub

Sentyabrın 1-də Qırğızıstanın paytaxtı Bişkek şəhərində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla görüşü olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, söhbət zamanı Azərbaycan-Türkiyə ikitərəfli münasibətlərinin qarşılıqlı və strateji mütəfəqqiyyə əsaslandığı vurğulanaraq, bütün istiqamətlər üzrə əlaqələrin daha da genişlənməsindən məmnunluq ifadə olundu.

Ölkələrimizin "Bir millət, iki dövlət" prinsipinə uyğun olaraq həm xoş, həm də çətin günlərdə daim bir-birinin yanında olduğu xüsusi qeyd edildi. Görüşdə regional sülhün və sabitliyin daha da möhkəmləndirilməsi ilə bağlı fikir mü-

badiləsi aparıldı. Dövlət başçıları mütəfəqqiyyət əlaqələrinin perspektivlərini, regional gündəmi və qarşılıqlı maraqları da müzakirə etdilər.

Birinci xanım Mehriban Əliyeva Bişkekdə dekorativ-tətbiqi sənət ustalarının əl işlərindən ibarət sərgi ilə tanış olub

Sentyabrın 1-də Azərbaycan Respublikasının birinci xanımı Mehriban Əliyeva Qırğız Respublikasının birinci xanımı Ayqul Japarov, Türkiyə Respublikasının birinci xanımı Əminə Ərdoğan, Özbəkistan Respublikasının birinci xanımı Ziroat Mirziyoyeva və Çin Xalq Respublikasının birinci xanımı Pen Liyuan ilə birlikdə Bişkekdə "Ala-Arça" Dövlət iqamətgahında olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Qırğız Respublikasının birinci xanımı Ayqul Japarovla Azərbaycan Respublikasının birinci xanımı Mehriban Əliyevanı və digər birinci xanımları qarşıladı.

"Ala-Arça" Dövlət iqamətgahında təşkil edilən mədəniyyət proqramı çərçivəsində birinci xanımlar Qırğızıstanın xalq dekorativ-tətbiqi sənət ustalarının əl işlərindən ibarət sərgi ilə tanış olublar.

Ekspozisiya fəxri qonaqları qırğız xalqının zəngin mədəni irsi, özünəməxsus ənənələri, əsrlər boyu formalaşmış sənətkarlığı və milli koloriti ilə tanış edib.

Sərgidə həmçinin keçədən hazırlanmış məmulatlar, ənənəvi möişət əşyaları, xalq sənətkarlarının əsərləri və qırğız dekorativ-tətbiqi sənətinin müxtəlifliyini əks etdirən digər əl işləri təqdim olunur.

Qonaqlar üçün konsert proqramı hazırlanıb. Yaradıcılıq kollektivləri və ifaçılar milli mədəniyyətin gözəlliyini, ənənələrin zənginliyini, qırğız xalqının qonaqpərvərliyini əks etdirən musiqi və rəqs nömrələri təqdim ediblər.

Prezident İlham Əliyev "ŞƏT plyus" formatında görüşdə çıxış edib

Sentyabrın 1-də Qırğız Respublikasının paytaxtı Bişkek şəhərində "ŞƏT plyus" formatında görüş keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev görüşdə iştirak etmək üçün Bişkekdəki "İns Ordo" Konqres Mərkəzinə gəldi.

Qırğız Respublikasının Prezidenti Sadır Japarov Prezident İlham Əliyevi, digər dövlət və hökumət başçıları salamladı.

Sonra "ŞƏT plyus" formatında keçirilən görüşün iştirakçıları birgə foto çəkdirdilər. Dövlətimizin başçısı tədbirdə çıxış etdi.

Prezident İlham Əliyevin çıxışı

- Hörmətli Sadır Nurqojoyev! Hörmətli dövlət başçıları! Xanımlar və cənablar!

Əvvəlcə Qırğız Respublikasının Prezidentinə dəvətə və qonaqpərvərliyə görə minnətdarlığımı bildirirəm.

Qardaş Qırğızıstana yenidən səfər etməkdən məmnunam. Bir ay öncə dövlət səfərim zamanı mütəfəqqiyyət münasibətləri haqqında müqavilə imzalandı. Həmin tarixi sənəd Azərbaycanla Qırğızıstan arasında münasibətləri ən yüksək səviyyəyə qaldırdı.

Mən fürsətdən istifadə edərək ölkənin sosial-iqtisadi inkişafında əldə edilmiş uğurları, onun beynəlxalq aləmdə nüfuzunun gücləndirilməsi münasibətilə Prezidenti və Qırğızıstan xalqını təbrik etmək istərdim. Qırğızıstanın 2027-2028-ci illər üçün BMT-nin Təhlükəsizlik Şurasının qeyri-daimi üzvü seçilməsi beynəlxalq ictimaiyyətin Qırğızıstanın siyasətinə verdiyi dəstəyi nümayiş etdirir.

Bir ildən bir az çox müddət əvvəl Azərbaycan və Ermənistan sülh sazişinin mətnini parafərləyərək 30 illik münaqişəyə son qoydular. Beləliklə, çoxillik münaqişə zonası olmuş Cənubi Qafqaz bölgəsi sülh zonasına çevrilməkdədir.

BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1993-cü ildə qəbul edilmiş dörd qətnaməsi 30 ildən sonra, üç il əvvəl icra edildi. Azərbaycan artıq Ermənistanla neft məhsulları tədarük edir və üçüncü ölkələrin yüklərinin tranzitini təmin edir. Ermənistanla birlikdə qarşılıqlı ticarətin həcmi artırılmalı, onun nomenklaturasının genişləndirilməsi və yeni yerüstü nəqliyyat kommunikasiyalarının yaradılması üzərində çalışırıq. Lakin təəssüf ki, BMT bu qətnamələrin icrasında heç bir rol oynamayıb. Azərbaycan öz suverenliyini və ərazi bütövlüyünü tamamilə özü bərpa edib. BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinin qısa müddətdə icrası üçün müvafiq mexanizmlərin hazırlanması

tələb olunur. Bu həyata keçirilərsə, BMT-nin nüfuzunun və təşkilatın münasibətlərinin nizamlanmasındakı rolunun artmasına xidmət edər. Son vaxtlara qədər dörd il ərzində Qoşulma Hərəkatına rəhbərlik etmiş Azərbaycan bundan sonra da beynəlxalq məsələlərdə çoxtərəfli prinsiplərinin möhkəmləndirilməsi üçün öz töhfəsini verəcək.

Diqqətinizə görə minnətdaram.

Qırğızıstan Prezidenti Sadır Japarov: Hörmətli İlham Heydər oğlu, bu qədər əhatəli çıxışınıza görə Sizə çox təşəkkür edirəm. Möhtəb belə geniş dialoq ədalətli, çoxqütblü dünyanın formalaşdırılması üçün zəruridir.

Prezident İlham Əliyevin Qırğızıstana işgüzar səfəri başa çatıb

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Qırğız Respublikasına işgüzar səfəri sentyabrın 1-də başa çatıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, "Manas" Beynəlxalq Hava Limanında dövlətimizin başçısının şərafinə fəxri qarovul dəstəsi düzülmüşdü. Prezident İlham Əliyevi və birinci xanım Mehriban Əliyevanı Qırğızıstan Nazirlər Kabinetinin sədri - Prezident Administrasiyasının rəhbəri Adilbək Kasımlıyev yola saldı.

Prezidentin sosial şəbəkə hesabında Hindistanın Baş naziri ilə görüşünə dair paylaşım edilib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev sentyabrın 1-də Qırğız Respublikasının paytaxtı Bişkek şəhərində Şəxəz Əməkdaşlıq Təşkilatının (ŞƏT) Zirvə Görüşü çərçivəsində Hindistanın Baş naziri Narendra Modi ilə görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə dövlətimizin başçısının "X" sosial şəbəkə hesabında bildirilib.

"Bişkekdə keçirilən ŞƏT Zirvə Görüşü çərçivəsində Baş nazir Narendra Modi ilə ikitərəfli gündəliyimizlə bağlı fikir mübadiləsi aparıldıq", - deyərək Azərbaycan Prezidenti paylaşımında qeyd edib.

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Qoşulmama Hərəkatına üzv ölkələrin Dövlət və Hökumət Başçıların Birinci Konfransının 65 illiyinə həsr olunmuş tədbirdə çıxış edib

Xəbər verdikimiz kimi, Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Qoşulmama Hərəkatına üzv ölkələrin Dövlət və Hökumət Başçıların Birinci Konfransının 65 illiyinə həsr olunmuş Yüksək Səviyyəli Xatirə Görüşündə iştirak etmək üçün Serbiyada işgüzar səfərdədir. Səfər çərçivəsində parlamentin Sədri tədbirdə çıxış edib.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, spiker çıxışının əvvəlində bu əlamətdar tədbirlə bağlı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin salamlarını iştirakçıların diqqətinə çatdırıb. Sonra Milli Məclisin Sədri bildirib ki, 65 il əvvəl Qoşulmama Hərəkatı bir sıra dövlətləri müstəqilliklərini, suverenliklərini və öz gələcəklərini müəyyən etmək hüquqlarını qorumaq kimi ortaq məqsədlər ətrafında birləşdirib. Bu təşkilatın təsis edilməsindən ötən müddətdə beynəlxalq münasibətlər sistemi əhəmiyyətli dəyişikliklərə məruz qalıb. Lakin hərəkatın əsasını təşkil edən dövlətlərin suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə

və bərabərliyinə hörmət, daxili işlərə qarışmamaq, ədalət, dinc-yanaşı yaşamaq və beynəlxalq öhdəliklərin yerinə yetirilməsi prinsipləri bu gün də beynəlxalq münasibətlər sisteminə sabitliyin və ədalətli dünya nizamının təmin olunması baxımından mühüm əhəmiyyət daşıyır.

Milli Məclisin Sədri qeyd edib ki, ötən 65 il ərzində Qoşulmama Hərəkatı üzv dövlətlərin ortaq maraq və məramlarının irəliləndirilməsi, habelə global çağırışların həllinə kollektiv töhfə verilməsi üçün mühüm platformaya çevrilib.

Bildirilib ki, Qoşulmama Hərəkatının əsas prinsipləri Azərbaycanın xarici siyasətinin fundamental istiqamətləri ilə tam uzlaşır və bu prinsiplər Azərbaycanın 2019-2024-cü illərdə hərəkata sədrliyi dövründə də rəhbər tutulub.

Parlamentin Sədri bildirib ki, 2019-cu ildə Bakıda keçirilmiş Qoşulmama Hərəkatının XVIII Zirvə Görüşündə Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın Bandunq Prinsiplərinə, beynəlxalq hüquqa və ədalətə, habelə hərəkatın birliyinin, həmrəyliyin və beynəlxalq nüfuzunun möhkəmləndirilməsi

məsinə sadiqliyini bir daha təsdiqləyib.

Sahibə Qafarova Azərbaycanın sədrliyi dövründə hərəkatın üzv dövlətləri arasında həmrəylik və əməkdaşlığın gücləndirilməsinə xüsusi diqqət yetirildiyini, Qoşulmama Hərəkatının, BMT-nin yüksək səviyyəli görüşlərinin keçirilməsi təşəbbüsünün irəli sürüldüyünü, COVID-19 pandemiyasına və onun nəticələrinə qarşı əlaqələndirilmiş beynəlxalq reaksiyanın formalaşdırılmasına töhfə verildiyini bildirib. Qeyd edilib ki, Azərbaycan 80-dən artıq dövlətə maliyyə və humanitar yardımı göstərmiş, onları texniki dəstək və təhsil qrantları ilə təmin edib. Spiker eyni zamanda hərəkatın institusional inkişafına xüsusi diqqət yetirildiyini və onun nəsil və təsisatlar arasında iştirakını genişləndirməyə xüsusi diqqət yetirildiyini bildirib.

O, 2022-ci ildə qərarqahı Bakıda yerləşən Qoşulmama Hərəkatı Gənclər Təşkilatının yaradılmasını da xüsusi qeyd edib. Bildirilib ki, təşkilatın fəaliyyətinin genişlənməsi gənclərin hərəkatın dəyərlərinə və məqsədlərinə töhfə verib.

də daha fəal rol oynamasına imkan yaradır.

Milli Məclisin Sədri Qoşulmama Hərəkatı Parlament Şöbəsinin fəaliyyətinə də diqqət çəkib. Qeyd edib ki, 2021-ci ildə yaradılan Parlament Şöbəsinin fəaliyyəti ötən dövrdə əhəmiyyətli dərəcədə inkişaf edib, beş konfrans keçirilib, mühüm institusional qərarlar qəbul olunub və şöbənin qərarqahının Bakıda yerləşdirilməsi təmin edilib. Spiker bildirib ki, bu gün şöbə Qoşulmama Hərəkatının üzvü olan 71 ölkənin parlamentini bir araya gətirir. Bu, parlamentlərimizin Bandunq Prinsiplərinin həyata keçirilməsinə töhfə vermək və parlament diplomatiyası vasitəsilə dialoqu, sülhü, ədaləti və davamlı inkişafı təşviq etmək əzmini əks etdirir.

Çıxışına yekun vuran Milli Məclisin Sədri Qoşulmama Hərəkatının qarşısında duran əsas vəzifələrin onun birliyinin və həmrəyliyinin qorunması, beynəlxalq səsinin gücləndirilməsi, sülhə, davamlı inkişafa və daha ədalətli, bərabərlikli dünya nizamına töhfəsinin artırılması olduğunu bildirib.

"Azərbaycan"

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Serbiya Respublikası Milli Assambleyasının Sədri ilə görüşüb

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova sentyabrın 1-də Serbiya Respublikasına işgüzar səfəri çərçivəsində Serbiya Respublikası Milli Assambleyasının Sədri Anna Brnabić ilə görüşüb.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, görüşdə Azərbaycan-Serbiya münasibətlərinin mövcud vəziyyəti və inkişaf perspektivləri, parlamentlərarası əlaqələrin genişləndirilməsi, eləcə də qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər müzakirə olunub.

Sahibə Qafarova ölkələrimiz arasında siyasi dialoqu yüksək səviyyədə olduqunu

qeyd edərək, qarşılıqlı etimad və hörmətə əsaslanan münasibətlərin müxtəlif sahələrdə uğurla inkişaf etdiyini bildirib. Parlamentin Sədri yüksək səviyyəli qarşılıqlı səfərlərin və görüşlərin ikitərəfli əlaqələrin inkişafında mühüm rol oynadığını vurğulayıb. O, Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına 4 illik sədrliyi dövründə həyata keçirdiyi təşəbbüslərdən, Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə yaradılmış Qoşulmama Hərəkatının Parlament Şöbəsinin fəaliyyətindən danışdı.

Milli Məclisin Sədri 2023-cü ilin mayında Serbiyaya rəsmi səfərini, həmçinin cari ilin iyununda PAİ-nin Qadın Parlamentarilərin Qlobal Konfransında iştirak

məqsədilə Serbiyaya işgüzar səfərini məmnunluqla xatırlayıb.

Anna Brnabić Azərbaycan-Serbiya münasibətlərinin inkişafından məmnunluğunu ifadə edib, parlamentlərarası əlaqələrin də müsbət dinamika ilə davam etdiyini bildirib. O, ötən ilin sentyabrında Azərbaycana rəsmi səfərini məmnunluqla xatırlayaraq, səfər çərçivəsində keçirilmiş görüşlərin ikitərəfli əlaqələrin daha da möhkəmləndirilməsi baxımından əhəmiyyətini qeyd edib.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında da fikir mübadiləsi aparılıb.

"Azərbaycan"

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Qana Respublikasının Prezidenti ilə görüşüb

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Serbiya Respublikasına işgüzar səfəri çərçivəsində sentyabrın 1-də Qana Respublikasının Prezidenti Con Dramani Mahama ilə görüşüb.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, görüşdə Azərbaycan ilə Qana arasında əlaqələrin mövcud vəziyyəti müzakirə edilib, münasibətlərimizin inkişaf perspektivləri barədə fikir mübadiləsi aparılıb.

Spiker Sahibə Qafarova bildirib ki, Azərbaycan Qana ilə əlaqələrin inkişafında maraqlıdır və ölkələrimiz arasında münasibətlərin inkişaf perspektivləri barədə fikir mübadilərdə genişləndirilməsi üçün imkanlar mövcuddur.

Söhbət zamanı Azərbaycan ilə Qana arasında diplomatik münasibətlərin qurulmasına və beynəlxalq əməkdaşlığa toxunulub. Ölkələrimizin Birləşmiş Millətlər Təşkilatı, Qoşulmama Hərəkatı

və digər beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlıqdan və birgə fəaliyyətdən məmnunluq ifadə olunub. Bu baxımdan beynəlxalq platformalarda qarşılıqlı dəstəyin və əməkdaşlığın daha da gücləndirilməsinin əhəmiyyəti vurğulanıb.

Milli Məclisin Sədri Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına 4 illik sədrliyi dövründə həyata keçirdiyi fəaliyyət, ölkəmizin irəli sürdüyü təşəbbüslər və əldə olunmuş mühüm nailiyyətlər barədə fikirlərini bölüşüb. Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə yaradılmış Qoşulmama Hərəkatının Parlament Şöbəsinin fəaliyyətindən danışan Sahibə Qafarova bu platformanın üzv dövlətlərin parlamentləri arasında əlaqələrin inkişafında və qarşılıqlı təcrübə mübadiləsində mühüm rol oynadığını qeyd edib. Qana ilə də bu çərçivədə əməkdaşlığın genişləndirilməsinin əhəmiyyətli olduğu bildirilib.

Görüşdə parlamentlərarası əlaqələrin inkişafı məsələsinə xüsusi diqqət yetirilib. Qarşılıqlı səfərlərin təşkili, parlament nümayəndə heyətləri arasında tomasların artırılması və qanunvericilik sahəsində təcrübə mübadiləsinin aparılması ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb.

Söhbət zamanı iqtisadi əlaqələrin genişləndirilməsi məsələsinə də toxunulub. Bildirilib ki, mövcud ticarət dövriyyəsi iki ölkənin iqtisadi potensialını tam əks etdirmir. Ticarət və investisiya əlaqələrinin genişləndirilməsi, energetika, kənd təsərrüfatı və digər qarşılıqlı maraq doğuran sahələrdə əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi üçün imkanların araşdırılmasının vacibliyi vurğulanıb. Energetika sahəsində əməkdaşlığa dair Niyəyot Protokolu layihəsinin münasibətlərin bu istiqamətdə inkişafına töhfə verə biləcəyi qeyd olunub.

Qana Respublikasının Prezidenti Con Dramani Mahama

bildirib ki, ölkəsi Azərbaycan ilə münasibətlərin inkişafına böyük əhəmiyyət verir. O, parlamentlərarası əlaqələrin genişləndirilməsinin, qarşılıqlı səfərlərin və müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığın artırılmasının ikitərəfli münasibətlərin daha da möhkəmləndirilməsi üçün xidmət edəcəyini qeyd edib.

Fikir mübadiləsi zamanı təhsil və humanitar sahələrdə əməkdaşlığın mövcud vəziyyətinə də toxunulub. Qanalı tələbələrə Azərbaycanın təqaüd proqramlarından yararlanması, habelə qanalı diplomatların ADA Universitetində keçirilən təlim və kurslarda iştirakı iki ölkə arasında humanitar əlaqələrin müsbət nümunələri kimi qeyd edilib. Bu sahələrdə əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsi imkanları nəzərdən keçirilib.

Söhbət zamanı qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında da fikir mübadiləsi aparılıb.

"Azərbaycan"

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Somali Prezidenti ilə görüşüb

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Serbiya Respublikasına işgüzar səfəri çərçivəsində sentyabrın 1-də Somali Federativ Respublikasının Prezidenti Həsən Şeyx Mahmudla görüşüb.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, Azərbaycan səfərini və Prezident İlham Əliyevlə görüşünü məmnunluqla xatırlayan Prezident Həsən Şeyx Mahmud həmin səfər zamanı aparılmış danışıqların və imzalanmış sənədlərin

əhəmiyyətini diqqətə çatdırıb. Somali Prezidenti Azərbaycan Milli Məclisinin Sədri ilə növbəti dəfə görüşməkdən razılığını ifadə edərək, iki ölkə arasındakı münasibətlərin inkişafına dair fikirlərini bölüşüb.

Söhbət zamanı dövlətlərarası münasibətlərin mühüm istiqaməti olan parlamentlərarası əlaqələrin mühüm əhəmiyyəti qeyd olunub. Spiker Sahibə Qafarova Azərbaycan Milli Məclisinin Somali parlamentini ilə əlaqələri daha da inkişaf etdirməyə hazır olduğunu bildirib.

Görüşdə həm ikitərəfli əsasda, həm də beynəlxalq təşkilatlarda əməkdaşlığın vacibliyi diqqətə çatdırılıb. Milli Məclisin Sədri Qoşulmama Hərəkatı Parlament Şöbəsinin görüşdüyü işlər barədə fikirlərini bölüşüb.

Söhbət zamanı Azərbaycan ilə Somali arasında münasibətlərin inkişaf perspektivləri, parlamentlərarası əməkdaşlıq və qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər müzakirə edilib.

"Azərbaycan"

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Əlcəzair Milli Xalq Assambleyasının Sədri ilə görüşüb

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Serbiya Respublikasına işgüzar səfəri çərçivəsində Əlcəzair Xalq Demokratik Respublikası Milli Xalq Assambleyasının sədri xanım Xalida Bufedec ilə görüşüb.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbindən verilən məlumata görə, Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova həmçinin bu vəzifəyə seçilməsi münasibətilə təbrik edib, ona gələcək fəaliyyətində uğurlar arzulayıb.

Görüşdə iki dost ölkə arasında münasibətlərin perspektivləri barədə fikir mübadiləsi aparılıb. Bildirilib ki, Azərbaycan və Əlcəzair arasında əlaqələri bundan sonra da inkişaf etdirmək üçün yaxşı imkanlar var. Söhbətdə ölkələrimizin beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində də uğurlu əməkdaşlığından məmnunluq ifadə olunub.

Fikir mübadiləsi zamanı parlamentlərimiz arasında əlaqələrin əhəmiyyəti qeyd edilərək, həm parlament sədrləri

səviyyəsində, həm də deputatlar arasında qarşılıqlı səfərlərin və görüşlərin münasibətlərimizin daha da genişlənməsinə xidmət etdiyi diqqətə çatdırılıb. Söhbət zamanı parlament dostluq qruplarının fəaliyyətinin də bu əlaqələrin dərinləşdirilməsində mühüm rol oynadığı vurğulanıb.

Spiker Sahibə Qafarova parlamentlərimizin beynəlxalq parlament təşkilatlarında uğurlu əməkdaşlığından məmnunluğunu bildirib. Milli Məclisin Sədri Azərbaycan Prezidentinin təşəbbüsü ilə yaradılmış və Milli Məclisin sədriylə ilə institusional inkişaf və beynəlxalq nüfuzunun möhkəmləndirilməsi istiqamətində mühüm uğurlar əldə etmiş Qoşulmama Hərəkatının Parlament Şöbə-kəsi barədə də fikirlərini bölüşüb.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər barədə də fikir mübadiləsi aparılıb.

"Azərbaycan"

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Kamerun Respublikasının Baş naziri ilə görüşüb

Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarova Serbiya Respublikasına işgüzar səfəri çərçivəsində sentyabrın 1-də Kamerun Respublikasının Baş naziri Jozef Dion Nqyutla görüşüb.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbindən verilən məlumata görə, görüşdə ölkələrimiz arasındakı münasibətlərin mövcud vəziyyətinə və gələcək inkişafına dair müzakirələr aparılıb.

Spiker Sahibə Qafarova bildirib ki, Azərbaycan Afrika ölkələri ilə əlaqələrin

inkışafına böyük diqqət yetirir. Milli Məclisin Sədri Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində əməkdaşlıq məsələlərinə toxunaraq, Azərbaycanın bu təşkilata 4 illik sədriyyə dövründə görülmüş işlər, Azərbaycan Prezidentini İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə yaradılmış Qoşulmama Hərəkatı Parlament Şöbə-kəsinin fəaliyyəti barədə fikirlərini bölüşüb.

Görüşdə ikitərəfli əlaqələrin mövcud vəziyyətinə də toxunulub, beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlıq

ğın və qarşılıqlı dəstəyin əhəmiyyəti qeyd edilib.

Söhbət zamanı iki ölkə arasında bir sıra sahələrdə, həmçinin parlamentlər arasında əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi perspektivləri nəzərdən keçirilib, qarşılıqlı səfərlərin həyata keçirilməsi ilə bağlı fikirlər səsləndirilib.

Görüşdə qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər haqqında da fikir mübadiləsi aparılıb.

"Azərbaycan"

Azərbaycanda itkin düşmüş şəxslərlə bağlı görülmüş işlər açıqlanıb

Cari il avqustun 31-nə Birinci və İkinci Qarabağ müharibələri ilə əlaqədar 4010 Azərbaycan vətəndaşı itkin düşmüş şəxs kimi qeydiyyatdır. Onlardan 4004 nəfəri Birinci Qarabağ müharibəsi, 6 nəfəri isə İkinci Qarabağ müharibəsi zamanı itkin düşüb.

Bu barədə AZƏRTAC-a Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyasından məlumat verilib.

Bildirilib ki, Birinci Qarabağ müharibəsi üzrə itkin düşmüş şəxslərdən 3 222 nəfəri hərbi qulluqçu, 782 nəfəri isə mülki şəxsdir. Mülki şəxslər arasında 71 uşaq, 288 qadın və 319 ahlı şəxs var. Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyası itkin düşmüş şəxslərin axtarılması, qalıqlarının aşkar edilmək ekshumasıya olunması, identifikasiyası və ailələrinə təhvil veril-

məsi istiqamətində sistemli fəaliyyətini davam etdirir.

2026-cı ilin avqust ayında:
 * 5 insan qalığı aşkar edilərək ekshumasıya olunub, ümumi say 910-a çatıb.
 * Kimliyi müəyyən edilmiş 21 nəfərin qalıqları ailələrinə təhvil verilərək dəfn olunub, ümumi say 267-yə çatıb.
 * DNT və məhkəmə-tibbi üsullarla identifikasiya edilmiş itkin düşmüş şəxslərin ümumi sayı 328 olaraq qalır.
 * İndiyədək 32 kütləvi dəfn yeri aşkar edilib.

Cari ilin yanvar-avqust aylarında ümumilikdə 79 insan qalığı aşkar edilərək ekshumasıya olunub, 57 itkin düşmüş şəxsin kimliyi müəyyən edilib, 64 nəfərin qalıqları isə ailələrinə təhvil verilərək dəfn olunub.

Hazırda 3 682 nəfər hələ də itkin düşmüş hesab olunur.

Aşkar və identifikasiya edilən hər bir şəxs onilliklər davam edən qeyri-müəyyənlikdən sonra daha bir ailənin cavab alması deməkdir. Bu istiqamətdə görülən işlər davam etdirilir.

İordaniya mətbuatı Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin Bışkek görüşündən yazıb

İordaniyanın aparıcı mətbu orqanları və xəbər saytlarında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev ilə Ermənistan Respublikasının Baş naziri Nikol Paşinyan arasında avqustun 31-də Bışkekə keçirilmiş görüşə dair materiallar dərc olunub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, "əl-Ray", "əl-Dustur", "əl-Gad", "Jordan Daily", "Nayrouz", "Albaladnews" və "əl-Nabz" nəşrlərində yayımlanan xəbərlərdə görüş zamanı Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinin normalaşması və sülh gündəliyi üzrə əldə olunan irəliləyişlərin müzakirə edildiyi bildirilib.

Yazılarda Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyanın ötən il avqustun 8-də Vaşinqtonda ABŞ Prezidenti Donald Trampın iştirakı ilə imzaladığı Bırgə Bəyannamənin, eləcə də Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh, dövlətlərarası münasibətlərin yaradılması haqqında Sazişin razılaşdırılmış mətninin paraflanmasının tarixi əhəmiyyəti vurğulanıb.

Məqalələrdə sülh prosesinin praktiki nəticələrinə də diqqət yetirilib. Azərbaycanın neft məhsullarının Ermənistanı ixracının, üçüncü ölkələrdən taxıl və digər malların Azərbaycan ərazisindən tranzit yolu ilə Ermənistanı daşınmasının və iki ölkə arasında ticarət əlaqələrinin yaradılmasının əhəmiyyəti qeyd olunub. Həmçinin Azərbaycan və Ermənistanın işgüzar dairələri arasında təmasların genişləndirilməsi müsbət qiymətləndirilib, iqtisadi, ticarət və enerji sahələrində qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığın inkişafı imkanlarının müzakirə edildiyi bildirilib.

Xəbərlərdə dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə Azərbaycan və Ermənistanın müvafiq dövlət komissiyalarının fəaliyyəti barədə fikir mübadiləsi aparıldığı, tərəflərin komissiyaların əldə olunan razılaşmalara uyğun fəaliyyətini davam etdirməsinin vacibliyini vurğuladığı diqqətə çatdırılıb.

İordaniya mətbuatında həmçinin Vaşinqton görüşünün mühüm nəticələrindən biri olan "Beynəlxalq Sülh və Rifah naminə Tramp Marşrutu" (TRIPP) ilə bağlı növbəti praktiki addımların müzakirə edildiyi və marşrut üzrə bağlı layihələrinin həyata keçirilməsinin əhəmiyyətinin vurğulandığı qeyd olunub.

Yazılarda Ermənistan və Azərbaycan arasında parlament üzvləri və vətəndaş

cəmiyyəti nümayəndələrinin iştirakı ilə keçirilən etimadqurucu təmasların da müsbət qiymətləndirildiyi bildirilib. Qeyd olunub ki, bu cür təmaslar qarşılıqlı etimadın möhkəmləndirilməsinə və daha geniş sülh gündəliyinin dəstəklənməsinə xidmət edir.

Məlumatlarda Prezident İlham Əliyev və Baş nazir Nikol Paşinyanın birbaşa təmaslar vasitəsilə davamlı sülhün möhkəmləndirilməsi, dövlətlərarası münasibətlərin normalaşdırılması və regional bağlantıların gücləndirilməsi istiqamətində praktiki addımları davam etdirmək barədə razılığa gəldikləri vurğulanıb.

İordaniya mətbuatı ölkənin Azərbaycan-Ermənistan sülh prosesinə dəstəyinə də diqqət çəkib. Bildirilib ki, İordaniya Xarici İşlər və Mühacir Məsələləri Nazirliyi Azərbaycan və Ermənistan arasında dövlət sərhədinin delimitasiyası çərçivəsində dörd kəndə bağlı əldə olunan razılaşmanı, həmçinin sülh və dövlətlərarası münasibətlərin yaradılması haqqında saziş üzrə danışıqların yekunlaşdırılmasını dəstəkləyən bəyanatları yayıb.

Bundan əlavə, yazılarda Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh gündəliyi üzrə Vaşinqtonda əldə olunan irəliləyişlərlə bağlı İordaniya Kralı II Abdullahın ötən il avqustun 11-də Prezident İlham Əliyevlə telefon danışıqları apardığı qeyd edilib. Kral II Abdullah əldə olunan razılaşmalar münasibətilə Azərbaycan Prezidentini və Azərbaycan xalqını təbrik edib, bu razılaşmaların regionda davamlı sülhün, təhlükəsizliyin və hərtərəfli əməkdaşlığın təmin olunmasına töhfə verəcəyinə ümidvar olduğunu bildirib.

Nazir Vilayət Eyvazov Sumqayıtda vətəndaş qəbulu və sıra baxışı keçirib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin tapşırığına və bölgələr üzrə vətəndaş qəbulu cədvəlinə uyğun olaraq daxili işlər naziri general-polkovnik Vilayət Eyvazov avqustun 31-də və sentyabrın 1-də Sumqayıt şəhərində növbəti vətəndaş qəbulu keçirib.

Nazir əvvəlcə Sumqayıt şəhərində Ümummilli Lider Heydər Əliyevin abidəsinə ziyarət edərək öziz xatirəsinə dərin hörmət və ehtiramla yad edib.

Sonra şəhər polis idarəsinin inzibati binasında qəbula gələn 585 vətəndaşın müxtəlif məsələlərlə bağlı müraciətləri dinlənilib.

Vətəndaşların müraciətlərinin operativ və qanunvericiliyin tələblərinə uyğun həlli, habelə vətəndaş məmnunluğunun təmin olunması məqsədilə nazirliyin aidiyyəti baş idarə və idarə rəislərinə müvafiq tapşırıqlar verilib.

Müraciətlərin böyük əksəriyyəti yerində həll olunub, digərləri nəzarətə götürülüb.

Səfər çərçivəsində general-polkovnik Vilayət Eyvazov polis və daxili qoşunlarda xidmət etmək arzusunda olan gənclərin sıra baxışını keçirib. Sıra baxışında xidmətə qəbulun şərtlərinə uyğun gələn 458 nəfər seçim turunun növbəti mərhələsinə buraxılıb.

Təhminə VERDİYEVA, "Azərbaycan"

Geosiyasi gücün və uğurlu diplomatiyanın təzahürü

Azərbaycanın Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı ilə əlaqələri keyfiyyətə yeni mərhələyə qədəm qoyub

Ötən illər ərzində böyük inkişaf yolu keçərək milli maraqlarını qətiyyətli təmin edən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin yürütdüyü müstəqil və uzaqgörən siyasət sayəsində dünyanın hər yerindən gətirilən, beynəlxalq səviyyədə hər addımı maraq və diqqətlə izlənilən, əksər ölkələrin qarşılıqlı hörtərəfli əlaqələr qurmağa soy göstərdiyi nüfuzlu ölkəyə çevrilib.

Bu gün Azərbaycan dünya miqyasında etibarlı tərəfdaş, regional güc mərkəzi və Qlobal Şimal ilə Qlobal Cənub arasında mühüm körpü rolunu oynayır. Avropa və Asiyaın kəsişməsində strateji mövqeyi, yaratdığı nəqliyyat-logistika qovşaqları ölkəmizin beynəlxalq siyasətdəki çəkisini və dövlətimizin başçısının qlobal ehtiramını daha da artırır.

Prezident İlham Əliyevin Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının (ŞƏT) Bishkekə keçirilən 25 illik yubiley Zirvə toplantısında iştirakı və burada keçirdiyi ikitərəfli yüksək səviyyəli görüşlər də bunun bariz göstəricisidir.

Beynəlxalq əməkdaşlıq əlaqələri

Azərbaycanın həyata keçirdiyi düzgün xarici siyasət kursu ona mühüm beynəlxalq əməkdaşlıq əlaqələri qurmağa geniş imkanlar açıb. Ölkəmiz BMT, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı və Türk Dövlətləri Təşkilatı kimi aparıcı qurumların fəal üzvü olmaqla yanaşı, Qoşulma Hərəkatına uğurla sədrliyi və COP29 kimi qlobal tədbirlərə yüksək səviyyəli evsahibliyi etməsi ilə özünü dünyada etibarlı platforma kimi təsdiqləyib.

Regionda yaratdığı sülh şəraiti ilə, həm də Avrasiya məkanında təhlükəsizlik, sabitlik və iqtisadi inteqrasiyanın möhkəmlənməsinə töhfə verən Azərbaycan müxtəlif beynəlxalq platformalarda öz milli maraqlarını qətiyyətli qoruyur, eyni zamanda sivilizasiyalararası dialoqu inkişafına şərait yaradır.

Yürüdülmə balansı və çoxşaxəli diplomatiyanın məntiqi nəticəsi kimi, Azərbaycanın Avrasiya regionunun ən nüfuzlu siyasi-iqtisadi bloklarından biri olan Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı ilə əlaqələrinin də son illərdə keyfiyyətə yeni mərhələyə qədəm qoyması təəccüblü deyil. Təşkilatın iqtisadi, təhlükəsizlik və nəqliyyat gündəliyi ilə ölkəmizin strateji hədəflərinin üst-üstə düşməsi bu platforma daxilindəki əməkdaşlığı daha da aktuallaşdırır.

Adıçəkilən təşkilatla 2016-cı ildən dialoq tərəfdaşı olan ölkəmiz, 2025-ci il Tiencin Sammitində qəbul edilən qərara əsasən rəsmi olaraq "ŞƏT tərəfdaşı" statusunu alıb. Bu məkanada təşkilatın Bishkekə keçirilən Zirvə toplantısında Prezident İlham Əliyevin iştirakı mühüm əhəmiyyət kəsb etdi. Həmçinin burada keçirdiyi ikitərəfli yüksək səviyyəli

görüşlər Azərbaycan diplomatiyasının növbəti böyük uğuru oldu.

Avqustun 31-də Prezident İlham Əliyevin Bishkekə ŞƏT Zirvə toplantısı çərçivəsində Qazaxıstan Prezidenti Kasım-Jomart Tokayev, İran İslam Respublikasının Prezidenti Məsud Pezeşkian və Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyanla görüşü olub. Ölkəmizin rəhbəri həmçinin sentyabrın 1-də Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla görüşüb.

Yüksək səviyyəli görüşlər

Qazaxıstan Prezidenti Kasım-Jomart Tokayev ilə keçirilən görüşdə ölkələrimiz arasında strateji tərəfdaşlıq və müttəfiqlik əlaqələrinin uğurla inkişaf etdiyi qeyd olunub, münasibətlərimizin dərinləşdirilməsində yüksək səviyyədə qarşılıqlı səfərlərin və təmasların önəmi vurğulanıb. Nəqliyyat-logistika məsələləri müzakirə olunub, Orta dahlizin əhəmiyyətinə toxunulub, bu istiqamətdə Azərbaycanla Qazaxıstan arasında əməkdaşlığın perspektivlərinə dair fikir mübadiləsi aparılıb.

Dövlətimizin başçısının İran Prezidenti Məsud Pezeşkian ilə görüşü zamanı İran Prezidenti ölkəsinin üzlaşdığı bu çətin vəziyyətdə Prezident İlham Əliyevin mövqeyinin, nümayiş etdirdiyi dəstəyin, verdiyi başsağlığının, həmçinin Azərbaycan tərəfindən göstərilən humanitar yardımın İran dövləti və xalqı tərəfin-

dən çox yüksək qiymətləndirildiyini vurğulayıb.

Əlaqələrimizin inkişaf etdirilməsi üçün çox yaxşı imkanların olduğunu deyən İran Prezidenti Azərbaycanla bütün sahələrdə münasibətləri genişləndirməkdə maraqlı olduğunu qeyd edib.

Dövlətimizin başçısı da öz növbəsində İranın üzlaşdığı bu şəraitdə Azərbaycanın yardımının qarşılıqlı nümunəsi olduğunu vurğulayıb və ölkəmizin İranla bağlı yaranmış vəziyyətin sülh və danışıqlar yolu ilə həllinin tərəfdarı olduğunu bildirib.

Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyanla görüş zamanı liderlər 2025-ci il 8 avqust tarixli Vaşinqton Sülh Zirvə görüşünün, ABŞ Prezidenti Donald Trampın şahidliyi ilə Prezident İlham Əliyevin və Baş nazir Nikol Paşinyanın imzaladıqları Birgə Bəyannamənin, həmçinin "Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistan Respublikası arasında sülhün və dövlətlərarası münasibətlərin təsis olunması haqqında Saziş" in razılaşdırılması mətninin paraflanmasının tarixi əhəmiyyətini vurğulayıblar.

Prezident İlham Əliyev və Baş nazir Nikol Paşinyan bir-bəşə ikitərəfli təmaslar vasitəsilə davamlı sülhün daha da möhkəmləndirilməsi, dövlətlərarası münasibətlərin normalaşdırılması prosesinin irəliləndirilməsi və bağlamların gücləndirilməsi istiqamətində addımları davam etdirmək barədə razılığa gəliblər.

Sentyabrın 1-də Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla görüş zamanı Azərbaycan-Türkiyə ikitərəfli münasibətlərinin qarşılıqlı və strateji müttəfiqliyə əsaslandırılıb vurğulanaraq, bütün istiqamətlər üzrə əlaqələrin daha da genişlənməsindən məmnunluq ifadə olunub.

Ölkələrimizin "Bir millət, iki dövlət" prinsipinə uyğun olaraq həm xoş, həm də çətin günlərdə daim bir-birinin yanında olduğu xüsusi qeyd edilib. Eyni zamanda regional sülhün və sabitliyin daha da möhkəmləndirilməsi ilə bağlı fikir mübadiləsi aparılıb.

Bütün bunlar bir daha göstərir ki, Azərbaycanın Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı kimi nəhəng platformada fəal təmsil olunması, sadəcə, diplomatik uğur deyil, həm də ölkəmizin milli maraqlarının, iqtisadi və geosiyasi gələcəyinin parlaq təminatıdır.

Ümumiyyətlə, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən bu uzaqgörən xarici siyasət Azərbaycanı təkcə regionda deyil, qlobal arenada söz sahibi olan, hörmət edilən və qərarları ilə hesablaşılan güclü siyasət mərkəzə çevirib. Bu yolda atılan hər bir addım dövlətimizin qüdrətinin və xalqımızın rifahının daha da artmasına xidmət edir.

Yasəmən MUSAYEVA, "Azərbaycan"

Türkiyə mediası Azərbaycan və Türkiyə prezidentlərinin Bishkek görüşünü geniş işıqlandırır

YAZARLAR GÜNDEM EKONOMİ DÜNYA POLİTİKA SPOR MAGAZİN RƏSMİ İLANLAR

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev ile görüştü

Şanghay İşbirliği Örgütünün (ŞİÖ) Devlet Başkanları Zirvesi'ne katılmak üzere Kırgızistan'ın başkenti Bişkek'te bulunan Erdoğan, zirve marjinalı temaslarına başladı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev ile görüştü.

Türkiyənin aparıcı informasiya agentlikləri, televiziya kanalları, çap mediası və xəbər portalları Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının (ŞƏT) Bishkekə keçirilən sammiti çərçivəsində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanla görüşünü geniş işıqlandırır.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Türkiyə mediası iki qarşılıqlı liderlərin görüşüşü əhəmiyyətinə diqqət cəmlənərək, Prezi-

dent Ərdoğanın Azərbaycanla əlaqələrin, o cümlədən energetika, infrastruktur və nəqliyyat sahələrində əməkdaşlığın əhəmiyyətinə dair fikirlərini diqqətlə çatdırıb.

Türkiyə lideri qeyd edib ki, Ankara ilə Bakı arasında əməkdaşlığın dəyərli regionda gedən proseslər fonunda daha aydın görünür. O, "Bir millət, iki dövlət" kəlamına uyğun olaraq, Azərbaycanla bütün sahələrdə münasibətlərin daha da dərinləşdirilməsinə hazır olduqlarını və bunun hər iki tərəfə fayda verəcəyini vurğulayıb.

Materiallarda Prezident Ərdoğanın Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh prosesinə töhfə verməyə hazır olması barədə fikirlərinə də xüsusi diqqət yetirilib. Türkiyə Prezidentinin "Bakı ilə İrəvan arasında davamlı sülhün bütün region üçün xüsusi əhəmiyyət daşıdığı" barədə sözləri milyonlarla tamaşaçı və oxucu auditoriyasına çatdırılıb.

Qeyd edək ki, Türkiyənin bir sıra televiziya kanalları Bishkekə keçirilən ŞƏT Sammitinin gedişini canlı efirdə tamaşaçılara çatdırırlar.

Azərbaycan Avrasiya nəqliyyat marşrutlarının mühüm kəsişmə nöqtəsidir

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının (ŞƏT) Bishkek Sammitində və "ŞƏT plus" formatında keçirilən görüşdə iştirakı həm Azərbaycan, həm də Avrasiya məkanında inteqrasiya proseslərinin inkişafı baxımından böyük əhəmiyyət daşıyır.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bunu **Rusiyanın Müasir Dövlət İnkişafı İnstitutunun direktoru Dmitri SOLONNIKOV** bildirib.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan liderinin ŞƏT-in tədbirlərində iştirakı təşkilatın genişləndirilməsi, qapılarının yeni tərəfdaşlar üçün açıq olduğunu və birgə layihələrin həyata keçirilməsi imkanlarının artdığını nümayiş etdirir.

"Azərbaycan üçün ŞƏT Avrasiya məkanında əməkdaşlığın ən mühüm istiqamətlərindən biridir. Bu platformada həm iqtisadi, həm də təhlükəsizlik məsələləri müzakirə oluna bilər. Hazırkı sammitin gündəliyinə təhlükəsizlik, milli valyutalarla ticarət, maliyyə hesablaşmalarının inkişafı və ticarət maneələrinin azaldılması daxildir. Bu inteqrasiya prosesləri Avrasiya məkanında qarşılıqlı fəaliyyəti bütün iştirakçılar üçün mümkün qədər səmərəli, açıq və faydalı etməyə xidmət edir", - deyərək politoloq bildirib.

D.Solonnikov qeyd edib ki, Azərbaycanın ŞƏT-də tərəfdaş statusu əldə etməsi təşkilatın fəaliyyətində iştirak üçün ölkə qarşısında əlavə imkanlar açır.

Ekspertin sözlərinə görə, bu, Bakıya ŞƏT-ə üzv dövlətlərlə daha etimadlı ikitərəfli dialoq aparmaq, çoxtərəfli görüşlərdə iştirak etmək və birgə

layihələri müzakirə etmək imkanı verəcək. "Hazırkı status Azərbaycanla təşkilatın fəaliyyətinə daha fəal şəkildə qoşulmaq imkanı verir. ŞƏT-in tam hüquqlu iştirakçıları Bakı ilə gələcək əməkdaşlıq layihələri barədə razılığa gələ bilərlər. Bu, ilkin, lakin çox mühüm addımdır. Gələcəkdə Azərbaycanın təşkilatdakı statusu yüksəldilə bilər", - deyərək o hesab edir.

Bakının xarici siyasət kursundan danışıq Müasir Dövlət İnkişafı İnstitutunun direktoru Azərbaycanın müstəqil və suveren siyasət yürütdüyünü vurğulayıb. "Ölkə öz milli maraqlarından çıxış edərək fəaliyyət göstərir, onun mövqeyi beynəlxalq münasibətlərin bütün iştirakçılarına həmişə razı salmaya bilər. Bu, normal prosesdir. Çin, Hindistan və Rusiya hesab edirlər ki, Azərbaycan beynəlxalq münasibətlərin müstəqil subyekti kimi öz xarici siyasət prioritetlərini öz müəyyənləşdirməlidir", - deyərək D.Solonnikov bildirib.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycan çoxqütblü dünyanın formalaşmasını və suverenliyə hörməti dəstəkləyən dövlətlərlə əməkdaşlığı inkişaf etdirir, bununla yanaşı, öz beynəlxalq gündəliyindən imtina etmir.

Ekspert Azərbaycanın Avrasiyanın nəqliyyat əlaqələrinin təmin olunması baxımından əhəmiyyətini xüsusilə

YAZARLAR GÜNDEM EKONOMİ DÜNYA POLİTİKA SPOR MAGAZİN RƏSMİ İLANLAR

Cumhurbaşkanı Erdoğan Kırgızistan'da

Şanghay İşbirliği Örgütünün (ŞİÖ) Devlet Başkanları Zirvesi'ne katılmak üzere Kırgızistan'ın başkenti Bişkek'te bulunan Erdoğan, zirve marjinalı temaslarına başladı. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev ile görüştü.

Materiallarda Prezident Ərdoğanın Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh prosesinə töhfə verməyə hazır olması barədə fikirlərinə də xüsusi diqqət yetirilib. Türkiyə Prezidentinin "Bakı ilə İrəvan arasında davamlı sülhün bütün region üçün xüsusi əhəmiyyət daşıdığı" barədə sözləri milyonlarla tamaşaçı və oxucu auditoriyasına çatdırılıb.

Qeyd edək ki, Türkiyənin bir sıra televiziya kanalları Bishkekə keçirilən ŞƏT Sammitinin gedişini canlı efirdə tamaşaçılara çatdırırlar.

Pekin Azərbaycanın Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı çərçivəsində oynadığı rolu dəstəkləyir

"Çinlilər Çin-Azərbaycan münasibətlərinin hörtərəfli strateji tərəfdaşlığa çevrilməsindən və ikitərəfli münasibətlərimizin diplomatik ifadələrindəki dəyişikliklərdən daha da irəliləməsi faktından çox ruhlanırlar. Yüz minlərlə Çinli vızasız rejim-dən istifadə edərək Bakıya və Azərbaycanın digər yerlərinə səyahət edib, bu gözəl Xəzər dənizi ölkəsini, qədim olduğu qədər müasir diyarı yenidən kəşf edib".

Bu fikirləri AZƏRTAC-a açıqlamasında Taihe İnstitutunun həmtəsisçisi, **CGTN kanalının şərhçisi Van QUAN** deyib.

"Çin və Çin şirkətlərinin də fəal iştirak etdiyi Orta dahliz Avrasiyada Şərqlə Qərbi birləşdirən ən olverişli yola çevrilir və şimaldakı geosiyasi gərginliklərdən, eləcə də cənubda Hörmüz boğazının bağlanmasıdan qaynaqlanan geosiyasi

şoklardan yan keçir. Beləliklə, Azərbaycanın əsas hissəsi olduğu Orta dahlizin böyük potensialı var. Çin onu dəstəkləyir və həmişə dəstəkləyəcək", - deyərək Van Quan bildirib.

Çinli ekspert deyib ki, Pekin Azərbaycanın Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı (ŞƏT)

çərçivəsində oynadığı rolu dəstəkləyir və Pekin dahlilərlə bir neçə sənəd vasitəsilə hazırkı dialoq tərəfdaşı statusuna malik Azərbaycanın təşkilatda daha da vacib rol oynamaq istədiyini açıq şəkildə bildirib.

Tanınmış şərhçi bir neçə il əvvəl Azərbaycanda səfərdə olduğunu və Prezident İlham Əliyevdən müsahibə aldığı xatırladı: "Azərbaycanda səfər etmək və Prezident İlham Əliyevdən müsahibə almaq şərafətinə nail oldum. Biz bu gözəl Xəzər dənizi ölkəsi haqqında çox şey öyrəndik. Düşünürəm ki, Çin-Azərbaycan həmrəyliyi təkcə siyasətçilər və diplomatlar arasında deyil, həm də iki xalqın geniş ictimaiyyəti arasında həqiqi həmrəylik və mehribanlıq hissi yaradır. Humanitar əlaqələrin genişlənməsi, daha çox fikir mübadiləsi - bütün bunlar münasibətlərimizin yaxşılaşdırılmasında və daha da güclənməsində böyük rol oynaya bilər".

Bakı-Bişkek: ortaq maraqlar Orta dəhlizdə kəşif

Prezident İlham ƏLİYEV: "Azərbaycan-Qırğızistan əlaqələri xalqlarımızın iradəsindən güc alır"

Azərbaycan və Qırğızistan arasında iqtisadi əlaqələr ticarət, investisiya, nəqliyyat-logistika, enerji, kənd təsərrüfatı, sənaye və digər sahələri əhatə edir. Son illər iki ölkə arasında qarşılıqlı iqtisadi əməkdaşlığın genişləndirilməsi istiqamətində atılan addımlar əlaqələrin daha sistemli və çoxşaxəli xarakter almasına şərait yaradır.

Prezidentlər İlham Əliyev və Sadır Japarovun qarşılıqlı dövlət səfərləri Azərbaycan-Qırğızistan münasibətlərinin inkişafında yeni mərhələnin formalaşmasına böyük tökan verib. Səfərlər nəticəsində ikitərəfli əlaqələr strateji müttəfiqlik səviyyəsinə yüksələrək, iqtisadi əməkdaşlığın genişləndirilməsi üçün yeni imkanlar yaradıb. Bu baxımdan, iqtisadi münasibətlərin inkişaf dinamikasının qiymətləndirilməsi ilk növbədə ticarət əlaqələrinin təhlilini zəruri edir. Təbii ki, ticarət dövrüyəsindəki artım Azərbaycan və Qırğızistan arasında iqtisadi əməkdaşlığın fəallığı göstərən əsas göstəricilərdəndir. Belə ki, 2025-ci ildə iki ölkə arasında ticarət dövriyyəsi 77,2 milyon dollara çatıb. Bu, 2024-cü ildə müqayisədə təxminən 1,9 dəfə çoxdur. Ötən il Azərbaycanın Qırğızistana ixracı 23,4 milyon dollar, Qırğızistanın idxalı isə 53,8 milyon dollar olub.

Doğrudur, rəqəmlər fakt olaraq ticarət əlaqələrinin dinamik inkişaf etdiyi göstərir, lakin mövcud ticarət dövrüyəsinin aşağı səviyyədə olduğu da aydın görünür. Ekspertlərin fikrinə, ticarət əlaqələrinin sürətlə artmasına baxmayaraq, ümumi dövrüyənin həcmi Azərbaycan və Qırğızistan iqtisadiyyatlarının imkanları və qarşılıqlı iqtisadi potensialı ilə müqayisədə hələ də məhduddur. Bu isə qarşıdakı mərhələdə əsas diqqətin ticarət dövrüyəsinin kömiyyət baxımından artırılmasına və onun strukturunun şaxələndirilməsinə yönəldilməsinə zəruri edir.

Qarşılıqlı ticarətin genişləndirilməsi üçün yeni məhsul və xidmət istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsi xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Ən çox da kənd təsərrüfatı və ərzaq məhsulları üzrə ticarətin artırılması mümkündür. Emal sənayesi və tikinti materialları sahələrində də əməkdaşlıq üçün imkanlar var. Kimya və neft-kimya məhsulları üzrə qarşılıqlı ticarətin genişləndirilməsi də perspektivli istiqamətlərdəndir. Bundan əlavə, müxtəlif xidmət sahələrində əməkdaşlığın inkişaf etdiril-

məsi ticarət əlaqələrinin şaxələndirilməsinə yol açır. Ticarət əlaqələri ilə yanaşı, investisiya əməkdaşlığı da Azərbaycan-Qırğızistan iqtisadi münasibətlərinin inkişafında mühüm istiqamət təşkil edir. Qarşılıqlı investisiyaların təşviqi kapital axınlarının artmasına, eləcə də yeni istehsal və xidmət sahələrinin yaradılmasına, texnologiya və təcrübə mübadiləsinə, iki ölkənin biznes subyektləri arasında uzunmüddətli əlaqələrin formalaşmasına şərait yaradır. "İqtisadi və Sosial Araşdırmalara Yardım" İctimai Birliyinin sədri Eyyub Kərimlinin fikirləri Azərbaycan-Qırğızistan arasında investisiya əməkdaşlığının mövcud vəziyyəti və inkişaf perspektivləri ilə bağlı məqamları əks etdirir: "Azərbaycan-Qırğız İnkişaf Fondunun kapitalının 100 milyon dollar, 200 milyon dollara çatdırılması xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Yeni fondun maliyyə imkanları faktiki olaraq iki dəfə genişləndirilib. Artıq fond çərçivəsində 3 birgə layihə açılıb və daha 8 təşəbbüsün həyata keçirilməsinə start verilib".

Onun sözlərinə görə, bu mexanizmi Azərbaycan kapitalının Qırğızistanda turizm, kənd təsərrüfatı, emal sənayesi, logistika və digər sahələrin inkişafına genişləndirə bilər: "Eyni zamanda birgə müəssisələrin yaradılması iki ölkə arasında ticarətin də artmasına əlavə stimulaşdıracaq. Başqa sözlə, investisiya əməkdaşlığı tədricən, sadəcə, kapital qoyuluşundan birgə istehsal və üçüncü ölkələrin bazarlarına çıxış modelinə keçə bilər". İnvestisiya əməkdaşlığının konkret nümunəsi kimi qiymətləndirmək olar. Qırğızistan dövlətinin maliyyə dəstəyi ilə Ağdam rayonunun Xıdırlı kəndində tam orta məktəbin inşası edilib və həmrəylik real ifadəsindədir.

Məktəbə qırğız xalqının milli simvolu olan "Manas" adının verilməsi isə layihəyə xüsusi mənə qazandırır. Bu təşəbbüs bir tərəfdən Qarabağda sosial infrastrukturun bərpasına töhfə verir, digər tərəfdən isə Azərbaycan və Qırğızistan xalqları arasında tarixi-mədəni bağlılığın və qarşılıqlı münasibətlərin möhkəmləndirilməsinə nümayiş etdirir.

Züleyxa ƏLİYEVƏ, "Azərbaycan"

Azərbaycan-ŞƏT münasibətləri: yeni mərhələnin siyasi və geoiqtisadi məzmunu

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Bishkek ŞƏT tədbirlərində iştirakı Bakının təşkilatın gündəliyinə siyasi diqqətinin davam etdiyini göstərir. Bishkek gündəliyində təhlükəsizlik, iqtisadiyyat, nəqliyyat, ekologiya, sənaye intellekt və humanitar əməkdaşlıq gündəmin ümumi mövzularıdır. Bu isə Azərbaycanın prioritetləri ilə böyük ölçüdə üst-üstə düşür. Buna görə Bishkek Sammitinin Azərbaycan üçün ümumilikdə üç ölçüsünü müəyyən etmək olar:

1. Siyasi: Azərbaycanın ŞƏT məkanında yüksəkseviyyəli siyasi iştirakını davam etdirməsi.
2. Regional: Qırğızistan və digər Mərkəzi Asiya dövlətləri ilə münasibətlərin dərinləşdirilməsi.
3. İqtisadi, nəqliyyat və tranzit: Nəqliyyat, logistika, rəqəmsallaşma və enerji gündəliyinin inkişaf etdirilməsi.

Azərbaycanın ŞƏT məkanında əsas üstünlüyü təşkilatın əsasən Asiyani əhatə edən böyük coğrafiyasını Avropa, Türkiyə və Cənubi Qafqazla birləşdirən tranzit, enerji və logistika imkanlarının genişlənməsinə töhfə vermək imkanına malik olmasıdır. ŞƏT Çin, Rusiya, Mərkəzi Asiya, İran, Hindistan və Pakistan kimi böyük dövlətləri və bazarları bir araya gətirir. Azərbaycan isə Xəzər üzərindən Avropa və Türkiyəyə çıxış nöqtəsi rolunu oynayır. Bu baxımdan, Azərbaycan üçün ŞƏT, sadəcə, siyasi dialoq platforması deyil, Avrasiyanın müxtəlif iqtisadi, enerji və nəqliyyat məkanlarını birləşdirən platformadır. Bu platforma Orta dəhlizin imkanlarının genişləndirilməsi və intensivliyin artırılması üçün siyasi mühitdir, Çin və Mərkəzi Asiyanın Avropa bazarlarına çıxışında alternativ istiqamətdir.

ŞƏT-in gücü coğrafi mövqə, əhali, iqtisadi faktorlar baxımından malik olduğu onun miqyasındadır. Azərbaycanın gücü isə müxtəlif bazarlar arasında bağlantı imkanlarının təminindədir. Azərbaycan ŞƏT məkanını digər Avrasiya məkanları, o cümlədən Türkiyə, Qara dəniz ölkələri və ümumilikdə Avropa ilə birləşdirən dövlət kimi öz rolunu daha da gücləndirə bilər. Azərbaycan üçün ŞƏT-in əhəmiyyəti davamlı bağlantı funksiyasının inkişafına töhfəni artırmaqdır.

Tiencin 2025: münasibətlərin institusional baxımdan yeni mərhələsi

2025-ci ilin ŞƏT-in Çinin Tiencin şəhərində keçirilən sammitdə müşahidəçiyə dialoq tərəfdaşı statuslarının vahid "SCO Partner / ŞƏT tərəfdaşı" formatında birləşdirilməsi təşkilatın tərəfdaşlıq mexanizmini yenidən qurdu. Bununla belə, hüquqi prosedurların hələ tamamlanmadığını vurğulamaq daha dəqiq olar. ŞƏT-in rəsmi məlumatına görə, yeni statusun hüquqi bazasının tam tətbiqinə qədər mövcud müşahidəçi və dialoq tərəfdaşı statusları qüvvədə qalır.

Tiencin qərarı Azərbaycanın ŞƏT-lə münasibətlərində formal status dəyişikliyinə daha çox, təşkilatın tərəfdaşlıq sisteminin yenilənməsi baxımından əhəmiyyətliyə. ŞƏT-in tərəfdaşlıq modelinin yenidən qurulması təşkilatın xarici tərəfdaşlarla münasibətlərində əvvəlki iyerarxiya bölgünü yumşaldır. Bu, Azərbaycan üçün təşkilatın siyasi və iqtisadi gündəliyinə daha geniş formatda töhfə vermək imkanları yaradır. Proses ölkəmizin ŞƏT məkanında daha çevik və çoxşaxəli iştirakı üçün baza formalaşdırır.

Azərbaycanın çoxvektorlu siyasəti ŞƏT-i alternativ kimi deyil, əlavə platforma kimi qiymətləndirir. Bu mənada Azərbaycan üçün ən optimal yanaşma ŞƏT-i geosiyasi qarşılıqlı platforması kimi deyil, çoxqütblü Avrasiyada praktiki əməkdaşlıq mexanizmi kimi qiymətləndirməkdir. Baki ŞƏT-i geosiyasi seçim platforması kimi deyil, iqtisadi və nəqliyyat imkanlarını artıran əlavə çoxtərəfli mexanizmi kimi nəzərdən keçirir. Bu mənada Azərbaycanın ŞƏT siyasətinin mahiyyəti Şərq və Qərb arasında mövcud bağlantı imkanlarını genişləndirməkdir.

Çin faktoru Azərbaycan-ŞƏT münasibətlərinin əsas lokomotivlərindən hesab oluna bilər

2025-ci ilin aprelində Azərbaycan və Çin arasında münasibətlərin strateji

tərəfdaşlıqdan hərtərəfli strateji tərəfdaşlığa yüksəldilməsi həm də çoxtərəfli formatda Bakı-Pekin əməkdaşlığı üçün əlavə resurslar yaradır. Ötən il avqustun 31-də Tiencində Prezident İlham Əliyevlə Çin Xalq Respublikasının Sədri Si Cinpin arasında keçirilən görüşdə də bu münasibətlərin strateji xarakteri bir daha vurğulandı. Çin tərəfi Azərbaycanla əməkdaşlığın infrastruktur, kənd təsərrüfatı, energetika, rəqəmsal iqtisadiyyat, "yaşıl inkişaf" və sənaye intellekt kimi sahələrdə genişləndirilməsinə önəm qoymuşdu. Çinlə hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin dərinləşdirilməsi ölkəmizin Orta dəhlizdəki rolunu artırmasına töhfə verməklə yanaşı, Azərbaycanın beynəlxalq mövqeyini möhkəmləndirməsinə xidmət edir.

Çin təxminən 20 trilyon dollar həcmində ümumi daxili məhsulla ŞƏT-in ən böyük iqtisadi gücüdür. Azərbaycan üçün ŞƏT-lə münasibətlərin iqtisadi və nəqliyyat sahələrində dərinliyi böyük ölçüdə Çinlə münasibətlərin səviyyəsindən asılı olacaqdır. Belə ki, Çin Azərbaycanın Orta dəhliz strategiyasında əsas Şərq tərəfdaşıdır. "Bir kəmə, bir yol"un əsas təşəbbüsçüsü kimi Pekin Avrasiyanın yeni logistikasının formalaşmasında əsas aktordur.

Orta dəhliz: Azərbaycan-ŞƏT münasibətlərinin əsas iqtisadi və nəqliyyat sütunu

ŞƏT ölkələrinin istehsal və ixrac potensialının Azərbaycan üzərindən Avropa bazarlarına çıxarması, sadəcə, tranzit gəliri məsələsi deyil. Bu model Çin → Mərkəzi Asiya → Xəzər → Azərbaycan → Gürcüstan → Türkiyə → Avropa zəncirinin formalaşdırılması deməkdir. Baki limanının hazırkı illik gücünün 15 milyon ton və 100 min TEU olması, ikinci mərhələdə isə 25 milyon ton və 500 min TEU qaldırılması bu funksiyasının uğurlu icrasını təşkiləyir.

Azərbaycanın Orta dəhlizdəki üstünlüyü onun coğrafi mövqeyindən daha çox, bu coğrafiyanı müasir liman, dəmir yolu, avtomobil yolları və logistika infrastrukturuna iqtisadi dəyərə çevirməsinədir. Bu göstəricilər Azərbaycanın özünü, sadəcə, tranzit ölkə deyil, Avrasiya logistikasının regional qovşağı kimi təqdim etməsinə imkan verir. Zəngəzur dəhlizinin (TRIPP) gələcəkdə istifadəyə verilməsi ilə Orta dəhlizin əlavə tamamlayıcı elementi kimi gündəm olacaq. 2025-ci il Vaşinqton Bərgəyənəməsinə Azərbaycanın əsas hissəsi ilə Naxçıvan arasında Ermənistan ərazisindən keçən maneəsiz bağlantının təmin edilməsinin vacibliyi qeyd edildi və 2026-cı ilin yanvarında ABŞ və Ermənistan arasında TRIPP layihəsi üzrə çərçivə sazişi razılaşdırıldı. 2026-cı ilin mayında Ermənistan və ABŞ TRIPP üzrə çərçivə sazişi imzalandı. Prezident İlham Əliyev və Baş nazir Nikol Paşinyan arasında avqustun 31-də Bishkekə baş tutan görüşdə liderlər Vaşinqton Zirvə görüşünün mühüm nəticələrindən biri olan "Beynəlxalq Sülh və Rifah namına Tramp Marşrutu"nın (TRIPP) həyata keçirilməsi ilə bağlı növbəti praktiki addımlar barədə müzakirə apardılar. Liderlər TRIPP boyunca bağlantı layihələrinin əhəmiyyətini bir daha qeyd etdilər.

Zəngəzur bağlantısı Azərbaycan-Ermənistan ikitərəfli əməkdaşlıq platformasıdır. Onun daha geniş mənası Mərkəzi Asiya → Xəzər → Azərbaycan, Naxçıvan → Türkiyə → Avropa bağlantılarının şaxələndirilməsidir və burada Ermənistanla əməkdaşlıq imkanlarının açılmasıdır. Əsas siyasi nəticə odur ki, Zəngəzur bağlantısının tez-

liklə reallaşması Azərbaycanın, həmçinin Ermənistanın Mərkəzi Asiya ilə Avropa arasında tranzit rolunu daha da gücləndirir və Orta dəhlizin qərb istiqamətində əlavə bağlantı yarada bilər. Bu da regionda sülhün və sabitliyin möhkəmləndirilməsinə mühüm töhfədir.

Bishkek Prezident İlham Əliyev və Baş nazir Nikol Paşinyan artıq sülh gündəliyinin praktiki nəticələrini - Azərbaycan neft məhsullarının Ermənistan ixracını, Azərbaycan ərazisindən Ermənistan istiqamətində tranziti və ticarət əlaqələrinin qurulmasını müzakirə etməsi ikitərəfli münasibətlər üçün mühüm gələcək hesab oluna bilər. Bu göstərir ki, Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərində əsas dəyişiklik ondan ibarətdir ki, təhlükəsizlik məsələləri ilə yanaşı tədricən iqtisadi və bağlantı məsələləri gündəlikdə əsas mövzulara çevrilməkdədir. Bunlar isə uzunmüddətli sülhün və davamlı sabitliyin təmini üçün praktik əməkdaşlıq layihələridir.

2025-ci ilin avqustunda ŞƏT-in Tiencin Sammiti çərçivəsində Prezident Əliyev və Baş nazir Paşinyan arasında görüşün keçirilməsi ŞƏT platformasının regional dialoq üçün əlavə imkan kimi istifadə oluna bildiyini göstərdi. 2026-cı ildə Bishkekə yenidən ŞƏT forumu çərçivəsində bu iki ölkə rəhbərinin görüşünün baş tutması isə bunu bir daha təsdiqlədi. Bunlar göstərir ki, Azərbaycan ŞƏT-in daxilində də Ermənistanla keçmiş qarşıdurma gündəliyinin bərdəşlik aradan qalxmasına, Cənubi Qafqazda yeni sülh və bağlantı modelinin formalaşmasına çalışan dövlət kimi çıxış edir.

Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin tezliklə imzalanması ŞƏT kontekstində də mühüm əhəmiyyətə malikdir, imkanların genişləndirilməsi üçün çox vacibdir. Təbii ki, Ermənistanın sülh müqaviləsinin imzalanması, davamlı sülh üçün möhkəm hüquqi bazanın təmini üçün konstitusiyasında Azərbaycanca qarşı tərəzi iddiaların aradan qaldırması dəyişilməz şərtidir.

Cənubi Qafqazda sülhün möhkəmlənməsi ŞƏT məkanından Avropaya uzanan nəqliyyat və ticarət marşrutlarının təhlükəsizliyini və səmərəliliyini artıran yeni geoiqtisadi şərait yaradır.

Mərkəzi Asiya: Azərbaycanın ŞƏT siyasətində digər mühüm sütun

Azərbaycanın ŞƏT məkanında mövqeyini gücləndirən əsas amillərdən biri təşkilatın özündən kənarda - Mərkəzi Asiya dövlətləri ilə ikitərəfli və çoxtərəfli əlaqələrin sürətlə inkişafıdır. Azərbaycanın ŞƏT-lə münasibətləri yalnız Çin üzərindən qurulmur. Qazaxıstan, Özbəkistan və Qırğızıstanla strateji tərəfdaşlıq və müttəfiqlik münasibətləri, Türkmənistanla enerji və nəqliyyat əməkdaşlığı ölkəmizin Mərkəzi Asiya ilə hüquqi və institusional bağlarını genişləndirir.

2025-ci ilin noyabrında Azərbaycanın Mərkəzi Asiya dövlətlərlə başlanılan Məşvərət görüşləri formatına tamhüquqlu iştirakçı kimi qoşulması da ölkəmizin və Mərkəzi Asiyanın vahid geosiyasi və geoiqtisadi məkan kimi birgə fəaliyyət imkanlarını genişləndirir. Məsələn, Özbəkistan-Azərbaycan münasibətlərində 2025-ci ildə 2025-2029-cu illər üçün müttəfiqlik münasibətlərinin icrasına dair "Yol xəritəsi", sənaye əməkdaşlığı proqramı və ticarət dövrüyəsinin 2030-cu ilədək 1 milyard dollara çatdırılması hədəfi müəyyənləşdirilib. Qırğızıstanla isə 31 iyul 2026-cı ildə Müttəfiqlik münasibətləri haqqında müqavilənin imzalanması münasibətləri yeni institusional səviyyəyə çıxarıb.

Qazaxıstanın yanaşmasında Azərbaycan Xəzərin iki sahilini birləşdirən tərəfdaş kimi yer alır. Qazaxıstan üçün Azərbaycanın əhəmiyyəti ilk növbədə Xəzər və Trans-Xəzər marşrutu ilə bağlıdır. Bu baxımdan, Azərbaycan-Qazaxıstan münasibətlərini ŞƏT kontekstində belə ifadə etmək olar: Qazaxıstan ŞƏT-in şərq və mərkəzi hissəsinin, Azərbaycan isə onun qərb çıxışlarından birini təşkil edir. Bu iki ölkənin əməkdaşlığı Orta dəhlizin Xəzər seqmentinin effektivliyini müəyyən edən əsas amillərdəndir. Beləliklə, Çin-Qa-

zaxıstan-Xəzər-Azərbaycan xətti ŞƏT məkanının Avropaya çıxışında mühüm logistika xətti yaradır.

Azərbaycanın ŞƏT strategiyası: Avrasiya bağlantısında kəşifə nöqtəsi

Azərbaycanın ŞƏT strategiyasını təşkilat, sadəcə, yaxınlaşmaq deyil, ŞƏT məkanının yaratdığı böyük geoiqtisadi potensialı Azərbaycanın coğrafi və infrastruktur üstünlükləri ilə bağlamaq və bununla mövcud potensialı daha da genişləndirmək kimi qiymətləndirmək olar. ŞƏT-in əsas üstünlüyü onun əhali, bazar, resurs və istehsal imkanlarının genişliyi. Azərbaycanın üstünlüyü isə coğrafi mövqeyi, Xəzər dənizi, enerji resursları, logistika infrastrukturunu və Avropaya çıxış imkanlarıdır. Bu iki potensialın kəsişdiyi əsas məkan Orta dəhlizdir. Azərbaycan ŞƏT məkanını Xəzər üzərindən Cənubi Qafqaz, Türkiyə və Avropa ilə birləşdirən bağlantı platforması kimi çıxış edir. ŞƏT-in öz səmərəliliyində də nəqliyyat dəhlizlərinin, multimodal marşrutların, logistika mərkəzlərinin və transşərhəd prosedurların inkişafı prioritet istiqamətlər kimi müəyyən edilir.

Bu baxımdan, Azərbaycanın məqsədi ŞƏT-in geniş iqtisadi məkanını Orta dəhliz vasitəsilə Avropa bazarlarına bağlayan əsas tranzit və logistika qovşaqlarından birinə çevirməkdir. Bu, Azərbaycanın təşkilatla əməkdaşlığını siyasi iştirakdan daha çox praktiki iqtisadi nəticələrə - yükdaşımalarda artırılmasına, investisiyaların cəlb edilməsinə, enerji və rəqəmsal bağlantıların genişləndirilməsinə yönəldir.

Digər mühüm istiqamət enerji bağlantısıdır. Azərbaycanın Xəzər hövzəsindəki enerji potensialı və Avropa enerji bazarlarına çıxışı ŞƏT məkanının enerji resursları ilə Avropa arasında əlavə bağlantı imkanları yaradır. Enerji mənbələrinin və ixracı yollarının şaxələndirilməsi Azərbaycanın ŞƏT qarşısında əsas üstünlüklərindən sayılır. Ölkəmizin enerji məsələləri kontekstində ŞƏT çərçivəsində üstünlüyü enerji istehsalının miqyasında deyil, enerji marşrutlarının şaxələndirilməsindədir. Azərbaycan enerji resurslarının Xəzər və Cənubi Qafqaz üzərindən Avropa bazarlarına çıxarılmasında mühüm bağlantı ölkəsidir. Eyni məntiq rəqəmsal infrastruktur və "Rəqəmsal İpək Yolu" layihələrinə də aiddir.

Nəticə etibarilə, Azərbaycanın əsas strateji üstünlüyü ŞƏT məkanının bir hissəsi olmaqdan daha çox, Çin və Mərkəzi Asiyalı Xəzər, Cənubi Qafqaz və Türkiyə vasitəsilə Avropa ilə əlaqələndirən kəşifə nöqtəsi olmaqdır. Bu yanaşma Azərbaycanın regional tranzit ölkəsindən Avrasiyanın geoiqtisadi bağlantı mərkəzlərindən birinə çevrilməsi strategiyasının gücləndirir. Azərbaycan Prezidentinin "ŞƏT Plus" formatında görüşlərdə iştirakı da bu yanaşmanın siyasi-diplomatik səviyyədə davamıdır.

Bishkek Sammiti çərçivəsində görüşlərin təhlili göstərir ki, Azərbaycanın ŞƏT-lə yanaşması yalnız siyasi yaxınlaşma üçün deyil, əsasən geoiqtisadi bağlantı strategiyasının genişləndirilməsi üçün əlverişli əsas yaradır. 2026-cı il sammitində 25 illiyi qeyd olunan ŞƏT-in üzv dövlətləri dünya əhalisinin 40 faizindən çoxuna, global ÜDM-in təxminən dördəbirinə malikdir. Sammit gündəliyində nəqliyyat, logistika, enerji, rəqəmsal bağlantı, sənaye intellekt və "yaşıl texnologiya"lar da önəmli çıxıb.

2025-ci il Tiencin qərarı Azərbaycan-ŞƏT əməkdaşlığının institusional çərçivəsini yenilədiyi halda, 2026-cı il Bishkek Sammiti Azərbaycanın Mərkəzi Asiya ilə sürətlə dərinləşən əlaqələrini və ŞƏT məkanında artan bağlantılar siyasətini nümayiş etdirir. Eyni zamanda Azərbaycan-Ermənistan sülh gündəliyinin irəliləməsi və regional kommunikasiyaların açılması bu strategiyanın Cənubi Qafqaz ölkələrini tamamlayır.

Beləliklə, Azərbaycanın ŞƏT siyasətinin əsas geosiyasi kapitalı onun Şərqə Qərb, Mərkəzi Asiya ilə Avropa və enerji istehsalçıları ilə istehlak bazarları arasında yaratdığı bağlantıdır.

Rizvan NƏBİYEV, Milli Məclisin deputatı, siyasi elmlər doktoru

Cənubi Qafqazda onilliklər boyu davam edən münacişə və gerginlik dövrü yerini yeni siyasi-iqtisadi realığa verməkdədir. Avqustun 31-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Bışekdə Ermənistan Baş naziri Nikol Paşinyanla görüşü də bölgədə sülhün və sabitliyin əməli müstəviyə keçməsinin bariz nümunəsidir. İki ölkənin rəhbərinin növbəti təması həm də regionun taleyini müsbət istiqamətdə dəyişdirən mühüm qərarların, önəmli razılaşmaların və əldə olunmuş tarixi nailiyyətlərin təsdiqidir. Bışek görüşündə tərəflər 2025-ci il 8 avqust tarixli Vaşinqton görüşünün, ABŞ Prezidenti Donald Trampın şahidliyi ilə imzalandıqları Birgə Bəyannamənin, həmçinin "Azərbaycan Respublikası ilə Ermənistan Respublikası arasında sülhün və dövlətlərarası münasibətlərin təsis olunması haqqında Saziş"i razılaşdırılmış mətninin parafanmasının tarixi əhəmiyyətini xüsusi vurğulayıblar.

Bışek görüşü regional reallıqların növbəti təsdiqidir

Liderlərin birbaşa dialoqu və ikitərəfli təmasların intensivləşməsi Bakı-İrəvan arasında dayanıqlı sülhün başlıca təminatıdır

Qeyd olunduğu kimi, ötən il Vaşinqtonda atılan bu qətiyyətli addım iki dövlət arasında uzun illər davam edən münacişəyə son qoyulmasının rəsmi bəyanı idi. Tarixi görüşdə sülh sənədinin mətninin parafanması Bakı və İrəvanın hüquqi müstəvidə razılığa gəldiyinin göstəricisi oldu.

Tərəflər arasında sülh gündəliyinin praktiki faydaları artıq özünü göstərir. Bu kontekstdə görüşdə Azərbaycanın neft məhsullarının Ermənistanı ixracı, üçüncü ölkələrdən taxıl və digər məhsulların Azərbaycan ərazisi ilə Ermənistanı tranziti, həmçinin iki ölkə arasında ticarət əlaqələrinin qurulması sülhün gütdirici faydaların əyani təzahürü kimi qeyd edilib. Liderlər həmçinin işğızar dairelərin arasında təmasları alqışlayıb və qarşılıqlı faydalı iqtisadi, ticarət və enerji əməkdaşlığının daha da genişləndirilməsi imkanları barədə fikir mübadiləsi aparıblar. Sülh prosesi çərçivəsində bezi kommunikasiyaların və ticarət kanallarının açılması keçmiş qarşıdurmanı əməkdaşlıqla əvəzləyir, iki ölkə arasında iqtisadi etimadı möhkəmləndirir.

Regional təhlükəsizliyin təmin olunmasında dövlət sərhədlərinin dəqiq müəyyənləşməsi də müstəsna rol oynayır. Müzakirələr zamanı tərəflər Azərbaycan ilə Ermənistanın dövlət sərhədinin delimitasiyası üzrə müvafiq komissiyaların rolunu diqqətə çatdırıblar, onların öz işlərini davam etdirməsinin vacibliyini bəyan ediblər. Sərhədlərin qarşılıqlı razılıq əsasında xəritələr üzrə dəqiqləşdirilməsi gələcəkdə hər hansı təxribat və ya gerginliyin qarşısını alan ən etibarlı zəmanət sayılır.

Noqliyyat və kommunikasiya infrastrukturalarının bərpası da görüşün gündəmində yer alıb. Liderlər Vaşinqton görüşünün mühüm nəticələrindən biri olan "Beynəlxalq Sülh və Rifahnamə Tramp Marşrutu"nın (TRIPP) həyata keçirilməsi ilə bağlı növbəti praktiki addımlar barədə müzakirə apararaq, bu layihənin xüsusi əhəmiyyətini qeyd ediblər. Nəzərə alaq ki, TRIPP, sadəcə, təkə iki ölkəni bir-birinə bağlamır, həm də bütün regionu beynəlxalq ticarət mərkəzinə çevirməklə, Şərqlə Qərb arasında daha səmərəli şərtlərlə bağlantı yaratmaqla xarici invest

torlar üçün bölgənin cəlbəediciyini artırır. Bu baxımdan, TRIPP marşrutunun reallaşmasına xüsusi önəm verilir.

Sülh gündəminin rəsmi müstəvidə qalmaması, cəmiyyətlərin daxilində özünə yer etməsi üçün ictimai təmasların da rolu danılmazdır. Bu mənada liderlər parlamentarilər və vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrinin qarşılıqlı etimadın gücləndirilməsinə və daha geniş sülh gündəliyinin dəstəklənməsinə verdikləri töhfələrini qeyd edərək, onların iştirakı ilə etimad quruculuğu üzrə təmasları müsbət dəyərləndiriblər. Həqiqətən də, ictimaiyyət nümayəndələrinin və deputatların intensiv və birbaşa təmasları keçmiş ağır psixoloji mənzərəni aşmağa imkanlar yaradır.

Mühüm məqamlardan biri də odur ki, Prezident İlham Əliyev və Baş nazir Nikol Paşinyan birbaşa ikitərəfli təmaslar vasitəsilə davamlı sülhün daha da möhkəmləndirilməsi, dövlətlərarası münasibətlərin normalaşdırılması prosesinin irəliləməsi istiqamətində addımları davam etdirmək barədə razılığa gəliblər. İkitərəfli təmasların intensiv hal alması müstəsna əhəmiyyət

kəşb edir. Tərəflər artıq könər vasitəçilərin müdaxiləsinə imkan vermirlər. İki rəhbərin uyğun şəraitlərdə masa arxasına oyləşərək birbaşa dialoq aparması həm qarşılıqlı etimadın artmasına gətirib çıxarır, həm də sülh prosesini lazımsız vaxt itkisindən və könər manipulyasiyalardan qoruyur. Bu format sübut edir ki, regional məsələlərin ən optimal həll yolu birbaşa dialoq mexanizmidir. Avqustun 31-də keçirilən görüş bir daha göstərdi ki, tərəflər birbaşa dialoq yolu ilə bütün məsələləri həll etmək iqtidarındadır.

Başlıca məqam odur ki, Bakı və İrəvan arasında davamlı sülh gündəliyini formalaşdırın, üçüncü tərəflərin müdaxilələrini neytrallaşdırın və Ermənistanı məhz birbaşa ikitərəfli sülh mənasına əyləşməyə məcbur edən güc Azərbaycanın prinsipial və qətiyyətli siyasətidir. Məhz Azərbaycan dövlətinin yaratdığı yeni reallıqlar Ermənistanı konstruktiv mövqeyə gəlməyə məcbur etdi və Cənubi Qafqazda sabitlik və təhlükəsizlik mərhələsinin əsasını qoydu.

*İsmayıl QOCAYEV,
"Azərbaycan"*

Azərbaycanın regional üstünlükləri ŞƏT-lə əməkdaşlığa töhfə verir

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bir ay öncə Qırğız Respublikasına dövlət səfərinin ardından avqustun 31-də Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının (ŞƏT) tədbirlərində iştirak etmək üçün yenidən bu ölkəyə işğızar səfərinin həyata keçirilməsi dövlət başçımızın uğurlu xarici siyasət kursu çərçivəsində istər ikitərəfli, istərsə də çoxtərəfli formatda faydalı müzakirələrin aparılması baxımından mühüm əhəmiyyət kəşb edir.

İlk öncə "Şanxay beşliyi" formatında əməkdaşlıq platforması olaraq fəaliyyətə başlayan ŞƏT Qazaxıstan, Çin, Qırğızıstan, Rusiya, Özbəkistan və Tacikistanın iştirakı ilə 15 iyun 2001-ci ildə Şanxay (Çin) şəhərində rəsmi təsis edilib. Sonrakı illərdə Avrasiya materikin digər ölkələri də bu təşkilata maraq göstərmiş və 2017-ci ildə Pakistanla Hindistan, 2023-cü ildə İran, 2024-cü ildə isə Belarus bu təşkilata üzv qəbul olunub. Hazırda on ölkə - Rusiya, Belarus, Hindistan, İran, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Çin, Pakistan, Tacikistan və Özbəkistan təşkilatın tamhüquqlu üzvüdür. Əfqanıstan və Monqolustan müşahidəçi, Azərbaycan, Bəhreyn, Misir, Kamboca, Ermənistan, Qətər, Küveyt, Maldiv, Myanma, Nepal, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Səudiyyə Ərəbistanı, Türkiyə və Şri-Lanka tərəfdaş statusuna malikdir.

Fəaliyyət istiqamətləri əsasən təhlükəsizlik, ticari-iqtisadi, həmçinin neqliyyat-logistika, bağlantılar və mədəni, humanitar məsələlər üzərində formalaşan ŞƏT-in məqsədləri sırasında regional sülh, sabitlik, inkişaf, üzv dövlətlər arasında qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq, BMT-nin Nizamnaməsi, beynəlxalq hüququn hamılıqla qəbul olunmuş norma və prinsiplərinə, dövlətlər arasında bütövlüyü və suverenliyinə hörməti ehtiva edən mühüm müddəalar yer alır.

Azərbaycanla ŞƏT arasında əməkdaşlıq rəsmi olaraq 2015-ci ildə ŞƏT-in üzv dövlətlərinin Başçıları Şurasının 10 iyul 2015-ci il tarixli qərarı və bunun ardınca 2016-cı il martın 14-də Pekin şəhərində imzalanmış "Azərbaycan Respublikasına Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının dialoq üzrə tərəfdaş statusunun verilməsi haqqında" Memorandum əsasında başlanmışdır. Preambula və beş maddədən ibarət memorandumun 1-ci maddəsində tərəflər üçün qarşılıqlı maraq kəşb edən 10 istiqamət - regional təhlükəsizliyin və sabitliyin gücləndirilməsi, terrorçuluq, ekstremizm və separatizmlə mübarizə, narkotik vasitələr, psixotrop maddələr və onların prekursorlarının qanunsuz istehsalı və dövriyyəsinə qarşı fəaliyyət, kibercinayətkarlığa və transmilli müəssisələrə cinayətkarlığın digər növlərinə qarşı mübarizə, ticarət və sərmayələr, energetika, telekommunikasiya, kənd təsərrüfatı sahəsində əməkdaşlıq, eləcə də kiçik və orta biznes subyektləri arasında birbaşa əlaqələrin təşviqi, hüquqi və gömrük məsələləri üzrə qarşılıqlı fəaliyyət, neqliyyat və kommunikasiyalar sahəsində mövcud infrastrukturdan səmərəli istifadə, transregional multimodal neqliyyat dəhlizlərinin və tranzit potensialının inkişaf etdirilməsi, mədəniyyət, elm və texnika, təhsil, səhiyyə və turizm sahələrində qarşılıqlı fəaliyyətin inkişaf etdirilməsi, təbii və texnolog

xarakterli fəvqəladə halların qarşısının alınması və onların fəsadlarını aradan qaldırılması istiqamətində qarşılıqlı yardım, sivilizasiyalaraşırıq dialoqun, multikulturalizmin və tolerantlığın gücləndirilməsi əməkdaşlıq sahələri olaraq müəyyən edilmişdir.

Azərbaycanın ikitərəfli və çoxtərəfli müstəvilərdə qeyd olunan sahələr üzrə beynəlxalq miqyasda fəal aktorlardan biri kimi çıxış etməsi, ŞƏT-in üzv, multikulturalizmin və tolerantlığın gücləndirilməsi əməkdaşlıq sahələri olaraq müəyyən edilmişdir.

Azərbaycanın ikitərəfli və çoxtərəfli müstəvilərdə qeyd olunan sahələr üzrə beynəlxalq miqyasda fəal aktorlardan biri kimi çıxış etməsi, ŞƏT-in üzv, multikulturalizmin və tolerantlığın gücləndirilməsi əməkdaşlıq sahələri olaraq müəyyən edilmişdir.

Prezident cənab İlham Əliyev ŞƏT-in buillik sammitindən öncə 2022-ci, 2024-cü və 2025-ci illərdə ŞƏT-in Özbəkistanın Səmərqənd, Qazaxıstanın Astana və Çin Tiençin şəhərlərində keçirilən toplantılarında iştirak etmişdir. 2025-ci ilin sentyabr ayında Tiençin şəhərində keçirilən görüş zamanı dövlət başçımız çıxışında Azərbaycan-Çin münasibətlərinə toxunaraq demişdir: "Azərbaycanla Çin arasında səmimi dövlət münasibətləri və hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq bağları mövcuddur. Bu əlaqələrin dərinləşdirilməsi Azərbaycanın xarici siyasətinin mühüm istiqamətlərindən biridir. Son iki ildə əlaqələrimiz keyfiyyətə yeni səviyyəyə yüksəlib. Ötən il Astanada keçirilmiş ŞƏT Sammiti çərçivəsində biz strateji tərəfdaşlıq qurduq. Bu il mənim Çinə dövlət səfərim zamanı hərtərəfli strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin təsis edilməsi barədə Birgə Bəyanat imzalandı. Bu tarixi hadisə Azərbaycan-Çin münasibətlərində yeni bir səhifə açdı.

Azərbaycan beynəlxalq sülhün, təhlükəsizliyin və inkişafın təşviqi məqsədilə Çin tərəfindən irəli sürülmüş Qlobal İnkişaf Təşəbbüsünü, Qlobal Təhlükəsizlik Təşəbbüsünü və Qlobal Sivilizasiya Təşəbbüsünü fəal şəkildə dəstəkləmişdir. Biz həmçinin Çin Xalq Respublikasının Sədri tərəfindən irəli sürülmüş Qlobal İdarəetmə Təşəbbüsünü dövlətlərin suveren bərabərliyi, BMT Nizamnaməsi və beynəlxalq hüquqa hörmət əsasında beynəlxalq münasibətlərin yaxşılaşdırılmasına yönəlməmiş mühüm və vaxtında atılmış bir addım kimi alqışlayırıq. Azərbaycan ilə Çin arasındakı qarşılıqlı fəaliyyət ikitərəfli gündəliyin bütün spektri üzrə möhkəmlənir. Bu, siyasi, iqtisadi-ticari, sərmayə, enerji, neqliyyat-logistika sahələrini, rəqəmsal iqtisadiyyatın, elm və texnologiyaların, təhsil və mədəniyyətin inkişafını ehtiva edir. Bu ilin iyul ayında bəri hər iki ölkənin vətəndaşları üçün vizasız rejim tətbiq olunur ki, bu da turizmin inkişafına tökan verir. Azərbaycan regionda Çinin etibarlı tərəfdaşdır. Biz beynəlxalq və regional sülhün və təhlükəsizliyin qorunmasına töhfə veririk, genişmiqyaslı iqtisadi, neqliyyat və enerji layihələri həyata keçiririk. Azərbaycan Çin Xalq Respublikasının Sədri tərəfindən irəli sürülmüş "Bir körər, bir yol" təşəbbüsünü ilk dəstəkləyən ölkələrdən biridir. Bu istiqamətdə ciddi praktiki layihələr reallaşdırılırq".

Regional əməkdaşlıq, xüsusilə də neqliyyat, bağlantılar, investisiya, ticari-iqtisadi əlaqələrin davamlılığı və səmərəliliyi üçün ən vacib məqamlardan biri sülh və sabitlikdir. Bu baxımdan, Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin heyrətamiz liderliyi, sərkərdəliyi, şəhidlərimizin, qazılarımızın, Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin misilsiz qəhrəmanlığı sayəsində torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi regionumuzun sülh şəraitində inkişafı üçün geniş imkanlar açıb. Azərbaycanın sülh gündəliyi əsasında Ermənistanla normallaşma prosesi istiqamətində əhəmiyyətli irəliləyişlərin əldə olunması da bunun bariz nümunəsidir.

Bu xüsusda, normallaşma prosesi çərçivəsində, Orta dəhlizin mühüm hissəsi olan Zəngəzur dəhlizinin (TRIPP) və bu layihənin vacib seqmentini TRIPP-in yaxın illərdə fəaliyyətə başlaması gələcəkdə "Şərqlə Qərb" və "Şimal-Cənub" istiqamətində səmərəli neqliyyat, fiber-optik bağlantıların həyata keçirilməsi, enerji, o cümlədən "yaşıl enerji"nin ötürülməsində əhəmiyyətli rol oynayacaq. İnandırmaq ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu uzaqgörən enerji və neqliyyat strategiyası və Prezident cənab İlham Əliyevin bu istiqamətdə həyata keçirdiyi son dərəcə uğurlu siyasət, gələcəyə hesablanmış, dünyanın aparıcı dövlətlərinin, nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarının və maliyyə institutlarının maraq göstərdiyi global təşəbbüslər və layihələr növbəti ölkəmizin, o cümlədən bölgəmizin inkişafına, regional əməkdaşlığa, sülh və sabitliyin bərqərar olmasına mühüm töhfə verəcək.

*Zaur ŞÜKÜROV,
Milli Məclisin deputatı*

Xəzərin sərvəti tükənməzdir

Təkcə BP dənizin Azərbaycan sektorunda üç layihə çərçivəsində axtarış-kəşfiyyat işləri aparır

BP şirkəti Xəzərin Azərbaycan sektorundakı bir sıra perspektivli sahələrdə axtarış, kəşfiyyat və tədqiqatlarını davam etdirir. Belə ki, "Şəfəq-Asiman", "Qarabağ" və "Əşrəfi-Dan Ulduzu-Aypara" (ADUA) strukturlarının hər birində bu işlər özlərinin müxtəlif mərhələlərindədir.

Hazırda "Şəfəq-Asiman" layihəsinin irəli aparacaq ən uyğun variantın müəyyənləşdirilməsi üçün blokun əlavə qiymətləndirilməsi tələb olunur. Bu məqsədlə Aşağı Suraxanı layına bir quyunun qazılması da daxil olmaqla gələcək fəaliyyətlərin planlaşdırılması üzrə işlər aparılır. Bu fəaliyyətlərə imkan yaratmaq üçün 2025-ci ilin iyun ayında "Şəfəq-Asiman" Hasilatın Pay Bölgüsü Sazişinin (HPBS) kəşfiyyat dövrü uzadılıb və BP bu dövr üçün operator olaraq qalır.

"Şəfəq-Asiman" bloku Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda, Bakıdan təxminən 125 kilometr cənub-şərqdə yerləşən mühüm qaz-kondensat yatağıdır. Bu blok "Şahdəniz" yatağından 60 kilometr məsafədə yerləşir və onun ərazisində suyun dərinliyi 650 metrədən 800 metrə qədər dəyişir. Sahəsi isə təxminən 1100 kvadratkilometrdir.

2010-cu il oktyabrın 7-də "Şəfəq-Asiman" üzrə BP və

SOCAR arasında HPBS imzalanıb. 2020-2021-ci illərdə Fəsilə layında 7189 metr dərinliyində ilk kəşfiyyat quyusu qazılıb və qaz-kondensat ehtiyatları aşkar edilib.

"Şəfəq-Asiman"da iştirak payları belədir: BP (operator - 35 faiz), SOCAR (35 faiz) və TPAO (HPBS-yə 2025-ci ilin iyun ayında qoşulub - 30 faiz). Xəzərin cənub hövzəsində, Abşeron arxipelaqının şimal hissəsində yerləşən "Qarabağ" isə müstəqillik dövründə kəşf edilmiş ilk neft yatağıdır. Bakıdan təxminən 120-130 kilometr şərq-şimal istiqamətində, Abşeron arxipelaqının şimal hissəsində yerləşən "Qarabağ" isə müstəqillik dövründə kəşf edilmiş ilk neft yatağıdır. Bakıdan təxminən 120-130 kilometr şərq-şimal istiqamətində, Abşeron arxipelaqının şimal hissəsində yerləşən "Qarabağ" isə müstəqillik dövründə kəşf edilmiş ilk neft yatağıdır. Bakıdan təxminən 120-130 kilometr şərq-şimal istiqamətində, Abşeron arxipelaqının şimal hissəsində yerləşən "Qarabağ" isə müstəqillik dövründə kəşf edilmiş ilk neft yatağıdır.

"Qarabağ"ın ilkin geoloji ehtiyatları təqribən 60 milyon ton neft səviyyəsində qiymətləndirilir. Kəşf tarixi isə 2020-ci ilə aiddir. Yataqdan ilk neftin 2029-cu ildə hasil olunacağı nəzərdə tutulur.

BP 2027-ci ildə "Qarabağ" yatağı üzrə yekun investisiya

qərarı verməyi planlaşdırır və SOCAR ilə birgə layihələrdə operator kimi çıxış edir. Yataq mövcud dəniz infrastrukturundan istifadə olunmaqla işlənəcək.

"Qarabağ" haqqında bilgiləri artırmaq, quyuların planlaşdırılması işlərinə və yatağın işlənmə strategiyalarının optimallaşdırılmasına kömək məqsədilə bu ilin əvvəlində orada dənizdibi sensor qovşaqlarla (OBN) seysmik tədqiqat həyata keçirilib. Tədqiqat 2025-ci ilin dekabrında başlanıb və qrafiki qabaqlayaraq martın ortalarında sona çatıb. Tədqiqat nəticəsində əldə olunmuş məlumatların əməli hazırda davam edir.

Bunun ardınca cari ilin mart ayının ortalarında yataqda yüksək dəqiqlikli-ultrayüksək dəqiqlikli seysmik tədqiqat proqramına start verilib və may ayında işlər yekunlaşıb. Hazırda əldə olunmuş məlumatların əməli hazırda davam edir. Tədqiqatda əsas məqsəd quyuların bütövlüyünə təsir göstərən bilək geoloji riskləri, eləcə də platformanın və digər infrastrukturun təhlükəsiz şəkildə quraşdırılmasına maneə yarada biləcək yeraltı təhlükələri müəyyənləşdirməkdir.

ADUA layihəsi üzrə ilk addım olaraq aprel ayında suyun 20-40 metr dərinliyində ikiölçülü yüksək dəqiqlikli seysmik tədqiqat aparılıb. ADUA sahəsinin şimal-qərb hissəsində ki-

çik bir ərazini əhatə edən bu tədqiqatda əsas məqsəd yerin təxminən 1500 metr dərinliyindəki qatlara haqqında ətraflı məlumatlar əldə etməklə gələcək kəşfiyyat quyularının planlaşdırılmasına dəstək verməkdir. Tədqiqat yeraltı qurulumlar, dayaz qatlara yığılmış qazlar və digər geoloji xüsusiyyətlər də daxil olmaqla, qazma əməliyyatları və quyuların bütövlüyünə təsir göstərən bilək geoloji riskləri, eləcə də platformanın və digər infrastrukturun təhlükəsiz şəkildə quraşdırılmasına maneə yarada biləcək yeraltı təhlükələri müəyyənləşdirməsinə kömək edəcək.

ADUA blokunda seysmik tədqiqata aid Ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi (ƏMTQ) sənədinin layihə variantı 2025-ci ilin dekabr ayında ictimaiyyətə açıqlanıb və sənədin yekun variantı bu ilin mart ayında dövlət tərəfindən təsdiqlənib.

Xatırladaq ki, ADUA Bakıdan təxminən 90-110 kilometr şimal-şərqdə yerləşir. Sahədə dənizin dərinliyi 80-180 metr arasında dəyişir. Layihənin operatoru BP şirkətidir. Sazişə əsasən, layihədə SOCAR 65 faiz, BP isə 35 faiz payla iştirak edir.

*Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"*

Beynəlxalq münasibətlərdə rəqəbatın kəskinləşdiyi, hüquqi prinsiplərin sınağa çəkildiyi dövrdə Azərbaycan regional sabitliyin və çoxtərəfli əməkdaşlığın əsas təminatçılarından biri kimi çıxış edir.

Cənubi Qafqazı münəvişə zonasından real tərəfdaşlıq və neqliyyat mərkəzinə çevirən ölkəmiz diplomatik imkanlarını Avrasiya məkanının nüfuzlu təşkilatları çərçivəsində də genişləndirir. Bu baxımdan dövlətimizin başçısının beynəlxalq sammitlərdəki iştirakı və səsləndirdiyi konseptual fikirlər dünya nizamının yenidən formalaşdığı şəraitdə strateji önəm kəsb edir.

Sentyabrın 1-də Qırğızistanın paytaxtı Bişkek şəhərində "ŞƏT plus" formatında keçirilən yüksək səviyyəli görüş Azərbaycan üçün növbəti mühüm beynəlxalq platformaya çevrildi. Sammitdə çıxış edən Prezident İlham Əliyev regionun mənzərəsini təhlil etməklə yanaşı, həm də Cənubi Qafqazda formalaşan yeni realiaqları, BMT-nin fəaliyyətindəki konseptual boşluqları və Azərbaycanın global nizamdakı rolunu əks etdirən strateji mesajlar verdi. Dövlətimizin başçısının beynəlxalq təşkilatın tribunasından səsləndirdiyi bəyanatlar regional təhlükəsizliyin, ədalətli beynəlxalq hüquq prinsiplərinin və Cənubi Qafqazda dayanıqlı sülhün təmin edilməsinə yönəlmiş aydın fəaliyyət proqramı kimi qiymətləndirilə bilər.

Prezident İlham Əliyevin çıxışında diqqət yönəltildiği mühüm məqamlardan biri regionda köklü şəkildə dəyişmiş təhlükəsizlik mühiti idi. 30 il ərzində "münəvişə zonası" kimi xarakterizə olunan Cənubi Qafqaz artıq sülh və iqtisadi əməkdaşlıq zonası kimi yenidən formalaşır. Dövlətimizin başçısı bu tarixi dəyişikliyi çıxışında belə ifadə edib: "Bir ildən bir az çox müddət əvvəl Azərbaycan və Ermənistan sülh sazişinin mətnini paraflyaraq 30 illik münəvişəyə son qoydular. Beləliklə, çoxillik münəvişə zonası olmuş Cənubi Qafqaz bölgəsi sülh zonasına çevrilməkdədir. BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1993-cü ildə qəbul edilmiş dörd qətnaməsi 30 ildən sonra, üç il əvvəl icra edildi. Azərbaycan artıq Ermənistanla neft məhsulları tədarük edir və üçüncü ölkələrin yükərlərini tranzitini təmin edir. Ermənistanla birlik-

Azərbaycanın uğurları ŞƏT platformasından dünyaya bəyan olundu

də qarşılıqlı ticarətin həcmnin artırılması, onun nomenklaturasının genişləndirilməsi və yeni yerüstü neqliyyat kommunikasiyalarının yaradılması üzərində çalışır". Azərbaycanın Ermənistanla neft məhsulları tədarük etməsi və tranzit imkanları yaratması göstərir ki, Bakı sülhü praktiki addımlarla, regional ticarət və neqliyyat şəbəkələri quraraq möhkəmləndirir.

Azərbaycan Prezidentinin çıxışında global əhəmiyyət kəsb edən məqamlardan biri beynəlxalq təşkilatların, xüsusilə BMT-nin icra mexanizmlərinin fəaliyyətsizliyinə yönəlmiş tənqid oldu. Dövlətimizin başçısı beynəlxalq hüququn tətbiqindəki ikili standartları konkret tarixi faktla diqqətə çatdırdı: "Lakin təəsüf ki, BMT bu qətnamələrin icrasında heç bir rol oynamayıb. Azərbaycan öz suverenliyini və ərazi bütövlüyünü tamamilə özü bərpə edib. BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinin qısa müddətdə icrasına üçün müvafiq mexanizmlərin hazırlanması tələb olunur. Bu, həyata keçirilərsə, BMT-nin nüfuzunun və təşkilatın münəvişələrin nizamlan-

masındakı rolunun artmasına xidmət edir".

Dövlətimizin başçısının vurğuladığı kimi, BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1993-cü ildə qəbul etdiyi dörd qətnamənin 30 il ərzində kağız üzərində qalması beynəlxalq təhlükəsizlik sisteminin böhran vəziyyətində olduğunu nümayiş etdirdi. Azərbaycan 44 günlük Vətən müharibəsində torpaqlarını azad etməklə dünyaya göstərdi ki, beynəlxalq təşkilatlar öz qərarlarının arxasında durmursa, yaxud dura bilmərsə, suveren dövlətlər beynəlxalq hüquq və ərazi bütövlüklerini təkbəşinə bərpə etməli olurlar. Bu mənada dövlətimizin başçısının BMT Təhlükəsizlik Şurasında icra mexanizmlərinin yaradılması barədə çağırışı global sistemin islahatı üçün vacib bir təkliftir.

Prezident İlham Əliyevin çıxışının başqa önəmli elementlərindən biri Azərbaycanın global miqyasda həyata keçirdiyi çoxtərəfli diplomatiyaya vurğu edilməsi idi. Dörd il ərzində Qoşulmama Hərəkatına (QH) uğurla rəhbərlik edən Azərbaycan "global Cənub"un maraqlarını müdafiə

edərək neytral və balanslaşdırılmış xarici siyasətin uğurlu modelini yaradıb. Dövlətimizin başçısı bu məqama çıxışında belə diqqət yönəldib: "Son vaxtlara qədər dörd il ərzində Qoşulmama Hərəkatına rəhbərlik etmiş Azərbaycan bundan sonra da beynəlxalq məsələlərdə çoxtərəflilik prinsiplərinin möhkəmləndirilməsinə öz töhfəsini verəcək".

"ŞƏT plus" platformasında Azərbaycan liderinin çıxışı ölkəmizin bərabər hüquqlu, çoxtərəfli və ədalətli beynəlxalq nizamın tərəfdarı kimi çıxış etdiyi bir daha təsdiqlədi. Prezident İlham Əliyevin sammitdə səsləndirdiyi fikirlər Azərbaycanın yeni dövrdəki xarici siyasət doktrinasının aydın xülasəsidir. Bu kurs öz gücünə arxalanan, regional əməkdaşlıq və iqtisadi inteqrasiyanı təşviq edən, eyni zamanda beynəlxalq sistemin çatışmazlıqlarını açıq şəkildə göstərən cəsarətli və pragmatik bir yanaşmadır. Azərbaycan regionda dayanıqlı sülhün və yeni logistik xəritənin əsas memarı kimi öz mövqeyini bir daha global miqyasda bəyan etdi.

Bu gün Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı kimi böyük və nüfuzlu platformanın Azər-

baycanı öz tərəfdaşı kimi görməsi də möhür bu siyasi kursun nəticələrindən biridir. Azərbaycanın ŞƏT üçün əhəmiyyəti yalnız onun coğrafi mövqeyi və neqliyyat-kommunikasiya imkanları ilə məhdudlaşmır. Azərbaycan beynəlxalq təşkilatlara ullaşq görünən siyasəti, qətiyyəti və regional proseslərə təsir imkanları ilə dəyər qatan ölkə kimi çıxış edir. ŞƏT-in Azərbaycanın bu potensialını nəzərə alması təsadüfi deyil. Çünki hazırda dünya siyasətində çoxqütblülük meyilləri güclənir və ŞƏT, Türk Dövlətləri Təşkilatı, İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı kimi platformaların rolu getdikcə artır. Şərqdə Qərbdən uzanan neqliyyat və logistika xətlərinin Azərbaycan ərazisindən keçməsi ölkəmizin geosiyasi əhəmiyyətini artırır. ŞƏT ölkələrinin Avropa istiqamətində etibarlı və təhlükəsiz bağlantı imkanlarını genişləndirməsinə Azərbaycanın xüsusi rol var. Bu, Azərbaycanın global miqyasda həlledici ölkələrdən biri olduğunun göstəricisidir.

İsmayıl QOCAYEV, "Azərbaycan"

"ŞƏT plus" Azərbaycana mövqelərini geniş auditoriyaya çatdırmaq imkanı qazandırır

Prezident İlham Əliyevin Qırğız Respublikasına işğuzar səfəri, Bişkekdə keçirilən "ŞƏT plus" formatında keçirilən görüşdə çıxışı Azərbaycanın regional və global siyasətə baxışının əsas istiqamətlərini aydın şəkildə ortaya qoydu. Dövlət başçımız Azərbaycan-Qırğızistan münasibətlərinin strateji səviyyəsi, Cənubi Qafqazda yeni sülh reallığının formalaşmasına və beynəlxalq təşkilatların, xüsusilə BMT-nin münəvişələrin həllində rolunun gücləndirilməsinə dair vacib mesajlar verdi.

Digər Mərkəzi Asiya ölkələri kimi rəsmi Bişkeklə də münasibətlər ikitərəfli əməkdaşlıq çərçivəsini aşaraq strateji mütəfəqlik xarakteri daşıdığını göstərdi.

Dövlət başçımızın xatırladığı kimi, cəmi bir ay əvvəl Qırğızistana dövlət səfəri zamanı iki ölkə arasında mütəfəqlik münasibətləri haqqında müqavilə imzalanıb. Bu sənəd Bakı-Bişkek əlaqələrinin siyasi-hüquqi əsaslarını daha möhkəmləndirir. Əslində, Azərbaycanla Qırğızistan arasında münasibətlərin dinamik inkişafı bütövlükdə Azərbaycanın Mərkəzi Asiya siyasətində baş verən dəyişikliklərin diqqətçəkən nümunəsidir. Tarixi, milli və mədəni yaxınlıq üzərində qurulan əlaqələr bu gün iqtisadi, investisiya, neqliyyat, enerji və təhlükəsizlik sahələrində əməkdaşlıqla genişlənir.

Çıxışın ən mühüm istiqamətlərindən biri Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinə həsr olunan məqamlar idi. Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın və Ermənistanın sülh sazişinin mətnini paraflyamasını 30 illik münəvişənin başa çatması baxımından mühüm tarixi hadisə kimi qiymətləndirdi. "Cənubi Qafqaz bölgəsi sülh zonasına çevrilməkdədir" deyə dövlət başçımızın bu fikri Azərbaycanın böyük Zəfərdən sonra regionla bağlı yeni strateji yanaşmasının ifadəsidir.

Rəsmi Bakı Ermənistanla normalaşma istiqamətində effektiv addımlar atır. Cənab Prezident çıxışında Ermənistanla artıq neft məhsullarının tədarükü, üçüncü ölkələrin yükərlərinin tranzitinin təmin edilməsi, qarşılıqlı ticarətin genişləndirilməsi və yerüstü neqliyyat kommunikasiyalarının yaradılması üzərində iş aparılmasını qeyd etdi. Bu, sülhün praktiki nəticələridir.

Əgər keçmişdə Cənubi Qafqaz qarşıdurmaqla xarakterizə olunurdusa, indi möhür Azərbaycanın təşəbbüskarlığı və siyasi iradəsi sayəsində qarşılıqlı ticarət, tranzit və kommunikasiya layihələri region ölkələrinin maraqlarını bir-birinə yaxınlaşdırmaqdadır.

Cənab İlham Əliyevin çıxışında BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri ilə bağlı səsləndirdiyi fikirlər də xüsusi siyasi əhəmiyyət daşıyır. Azərbaycan Prezidenti 1993-cü ildə qəbul edilmiş dörd qətnamənin uzun illər icra olunmadığını, onların yalnız 30 ildən sonra həyata keçirildiyini bir daha bu böyük platformadan xatırladı. Eyni zamanda vurğuladı ki, Azərbaycan öz suverenliyini və ərazi bütövlüyünü özü bərpə

edib. Rəsmi Bakı haqlı olaraq hesab edir ki, beynəlxalq hüquq normalarını və BMT Təhlükəsizlik Şurasının qərarlarının icrasını təmin edən işlək mexanizmlər yaradılmalıdır. Azərbaycan BMT qətnamələrinin qısa müddətdə icrası üçün müvafiq mexanizmlərin hazırlanmasını təklif edir.

Reallıq budur ki, beynəlxalq təşkilatların nüfuzu onların qəbul etdiyi qərarların sayından yox, həmin qərarların nə dərəcədə icrasından asılıdır. Yəni Azərbaycan öz təcrübəsindən çıxış edərək beynəlxalq hüququn icra mexanizmlərinin gücləndirilməsini global təhlükəsizlik sisteminin mühüm şərtlərindən biri kimi təqdim edir.

Dövlət başçımızın çıxışında Azərbaycanın dörd il ərzində Qoşulmama Hərəkatının sədr kimi təcrübəsinə istinad etməsi təsadüfi deyildi. Belə ki, Azərbaycanın Qoşulmama Hərəkatına sədrliyi dövründə irəli sürdüyü əsas prinsiplərdən biri çoxtərəfliyin və beynəlxalq hüququn müdafiəsi idi. Cənab Prezident ŞƏT platformasından bəyan etdi ki, Azərbaycan bundan sonra da beynəlxalq məsələlərdə çoxtərəflilik prinsipinin möhkəmləndirilməsinə töhfə vermək niyyətindədir.

Bu xüsusda ŞƏT-də Azərbaycanın iştirakı xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Çünki ŞƏT müxtəlif siyasi və iqtisadi sistemlərə malik dövlətləri bir araya gətirən böyük Avrasiya platformasıdır. Azərbaycanın burada "ŞƏT plus" formatında iştirakı ölkəmizə həm regional, həm də global məsələlər üzrə mövqeyini daha geniş auditoriyaya çatdırmaq imkanı qazandırır.

Cənubi Qafqazın sülh zonasına çevrilməsi regionun neqliyyat xəritəsində yeni imkanlar yaratmaqdadır. Azərbaycan artıq "Şərq-Qərb" və "Şimal-Cənub" istiqamətlərində mühüm tranzit mərkəzlərindən biridir. Regional kommunikasiya xətləri açılacağı təqdirdə isə Mərkəzi Asiya ilə Cənubi Qafqaz və Türkiyə arasında iqtisadi əlaqələrin genişlənməsi üçün əlavə imkanlar yaranacaq. Siyasi sabitlik neqliyyat bağlantılarının inkişafına, neqliyyat bağlantıları isə regional iqtisadi inteqrasiyaya zəmin yaradır.

Bişkekdə baş tutan ikitərəfli görüşlərə gəlincə, Ermənistan, Qazaxıstan, İran və Türkiyə liderləri ilə təmaslı müxtəlif istiqamətləri əhatə etsə də, bunların hamısını birləşdirən əsas xətt regional sabitlik, neqliyyat-kommunikasiya əlaqələri, iqtisadi əməkdaşlıq və qarşılıqlı siyasi etimadın gücləndirilməsi idi. Bu isə Azərbaycanın regionda geosiyasi rolunun artdığını nümayiş etdirir. Bütövlükdə Prezident İlham Əliyevin Bişkek səfəri ölkəmizin regional sülhün təşviqində, Mərkəzi Asiya ilə əlaqələrin gücləndirilməsində və Avrasiya məkanında yeni siyasi-iqtisadi bağlantıların formalaşmasında fəal aktor kimi mövqeyini daha da möhkəmləndirdi.

Nigar MƏMMƏDOVA, Milli Məclisin deputatı

Azərbaycan Prezidentinin ŞƏT sammitlərində iştirakı Bakının bu platformaya sadiqliyini göstərir

Azərbaycanın Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatı (ŞƏT) ilə əlaqəsi Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiyanın strateji yaxınlaşmasını təmsil edir. Prezident İlham Əliyevin son sammitlərdə, o cümlədən Tiencin sammitində fəal iştirakı Bakının bu platformaya güclü sadiqliyini göstərir.

Bu fikirləri AZƏRTAC-a məxsusi açıqlamasında **"China Briefing" nəsrinin təsisçisi, siyasi şərhçi Şen ŞİVEY** deyib.

Çinin Azərbaycanın böyük potensialını qəbul edərək, onun ŞƏT daxilində statusunun yüksəldilməsinə dəstəyini dəfələrlə ifadə etdiyi bildirən ekspert əlavə edib ki, ilk növbədə Azərbaycan Orta dahliz üçün əsas dayaq nöqtəsidir. Global təchizat zəncirləri şəxələndirildikcə bu marşrut Çin və Mərkəzi Asiyayı Avropa bazarlarına birləşdirən Avrasiya qarşılıqlı əlaqəsi üçün həyati əhəmiyyət kəsb edir. Azərbaycanın iştirakı ŞƏT-in neqliyyat əlaqələrinin gücləndirilməsi məqsədinə birbaşa dəstək verir. İkincisi, Azərbaycan əsas enerji oyunçusudur. Etibarlı neft və qaz təchizatçısı olmaqla yanaşı, Bakı sürətli şəkildə "yaşıl enerji"yə doğru irəliləyir. Mərkəzi Asiya, Qafqaz və Avropanı

birləşdirən "yaşıl enerji" dəhlizi konsepsiyası ŞƏT-in enerji təhlükəsizliyi gündəliyinə yeni bir ölçü təqdim edir və təşkilatın "yaşıl sənayələşmə" səyləri ilə mükəmməl şəkildə uyğunlaşır.

"Nəticə olaraq, Azərbaycanın töhfəsi onun bağlantıları həyata keçirmək qabiliyyətindən ibarətdir. Azərbaycan neqliyyat və enerji infrastrukturunu daha geniş ŞƏT çərçivəsi ilə inteqrasiya etməklə təşkilatı Sakit okeandan Xəzər dənizinə və ondan kənara qədər uzanan funksional iqtisadi bloka çevirməyə kömək edə bilər.

ŞƏT-in Bişkek Zirvə toplantısına toxunan Şen Şivey sürətlə dəyişən dünyada

ŞƏT daxilində dialoq və əməkdaşlıq imkanlarının yalnız əhəmiyyətli deyil, həm də vacib olduğunu bildirib.

"Keçən ilki Tiencin Zirvə görüşündə bu impulsu birbaşa müşahidə edərək deyə bilərəm ki, Bişkek strateji konsensusdan konkret icraya keçidin vacib bir mərhələsidir. Tiencin Zirvə görüşü 2035-ci ilə qədər ŞƏT İnkişaf Strategiyasının əsasını qoyub və Bişkek indi sınaq meydançasıdır. İqtisadi cəhətdən imkanlar önəni ticarətdən "yeni böyümə mühərriklərinə" keçir. Biz infrastruktur üçün uzunmüddətli maliyyələşdirmə boşluqlarını həll edəcək ŞƏT İnkişaf Bankı layihəsi üzərində sürətli irəliləyiş görürük. Bundan əlavə, əməkdaşlıq rəqəmsal iqtisadiyyata və "yaşıl enerji"yə doğru aqressiv şəkildə genişlənir. "İpək Yolu Elektron Ticarəti"ndən Mərkəzi Asiyada birgə bərpəolunan enerji layihələrinə qədər təşkilat fəal şəkildə möhkəm təchizat zənciri və ortaq rəqəmsal gələcək qurur. Bir sözlə, ŞƏT təhlükəsizliyə yönəlmis mexanizmdən global idarəetmə və iqtisadi inkişaf üçün hərtərəfli platformaya çevrilir və parçalanmaya güclü alternativ təklif edir", - deyər çinli ekspert deyib.

Azərbaycan Mərkəzi Asiya ilə Avropa arasında mühüm bağlantı mərkəzinə çevrilir

Azərbaycanın Mərkəzi Asiya, Xəzər regionu, Türkiyə və Avropa arasında əlaqələndirici ölkə kimi rolu getdikcə güclənir. Britaniyalı **jurnalist və ekspert Neil VATSON** bu fikirdədir.

O, AZƏRTAC-a açıqlamasında Prezident İlham Əliyevin Qırğızistana səfərini Avrasiyada baş verən daha geniş strateji dəyişikliklərin bir hissəsi kimi qiymətləndirib.

"Azərbaycan getdikcə özünü yalnız Cənubi Qafqaz dövləti kimi deyil, Mərkəzi Asiya, Xəzər regionu, Türkiyə və Avropa arasında əlaqələndirici güc kimi mövqələndirir", - deyər ekspert bildirib.

Neil Watsonun sözlərinə görə, Azərbaycanın Şanxay Əməkdaşlıq Təşkilatının (ŞƏT) Sammitində yüksək siyasi səviyyədə iştirakı Bakıya Avrasiyanın mühüm platformalarından birində təmsil olunmaq imkanı yaradır.

Ekspert qeyd edib ki, rəsmi Bakı Türkiyə və Mərkəzi Asiya ilə yaxın münasibətlər saxlayır, Çinlə getdikcə daha mühüm tərəfdaşlıq qurur, Avropa ilə strateji enerji və iqtisadi əlaqələrə, Rusiya və digər Avrasiya gücləri ilə isə işğuzar münasibətlərə malikdir. Onun sözlərinə görə, Azərbaycanın ŞƏT-lə əməkdaşlığı ölkənin digər istiqamətlərdəki tərəfdaşlıqlarını əvəz etmir, əksinə, onları tamamlayır.

Neil Watson həmçinin ŞƏT-in Bişkek Sammiti çərçivəsində Prezident İlham Əliyevin regional liderlərlə keçirdiyi görüşlərə toxunub. O, Qazaxıstan Prezidenti ilə görüşü qeyd edib, həmçinin Prezident İlham Əliyevin Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyanla görüşündə ötən ilin avqustunda Vaşinqtonda əldə edilmiş razılaşmalardan sonra Ermənistanla praktiki ticarət və tranzit əlaqələrinin formalaşması məsələlərinin müzakirə olunduğunu bildirib.

"Bu mənada Azərbaycan getdikcə geosiyasi sərhəd deyil, geosiyasi körpü kimi çıxış edir. Bu, olduqca mühüm fərqdır. Daha parçalanmış və çoxqütblü hala gələn beynəlxalq sistemdə bir neçə güc

mərkəzi ilə funksional münasibətlər saxlaya bilən ölkələr daha böyük strateji əhəmiyyət qazanırlar", - deyər britaniyalı ekspert vurğulayıb.

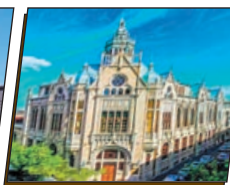
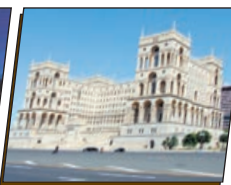
Neil Watson Azərbaycanın Mərkəzi Asiya üçün əhəmiyyətinə də diqqət çəkib. Onun sözlərinə görə, Mərkəzi Asiya dövlətləri beynəlxalq bazarlara çıxış imkanlarını şəxələndirməkdə maraqlılırlar.

"Azərbaycan Xəzər regionundan Gürcüstan, Türkiyə və Avropaya doğru ən qısa praktik qorub bağlantısını təmin edir", - deyər ekspert qeyd edib.

Britaniyalı jurnalist Azərbaycanın Orta dahlizdə mühüm mövqeyə malik olduğunu da bildirib. Onun sözlərinə görə, Çin və Mərkəzi Asiyadan gələn yüklər Qazaxıstan və digər Mərkəzi Asiya dövlətlərindən keçərək Xəzər dənizi vasitəsilə Azərbaycana, buradan isə Gürcüstan üzərindən Türkiyə və Avropa bazarlarına, yaxud Qara dəniz bağlantıları vasitəsilə Avropaya daşır.

"Azərbaycan, sadəcə, bu marşrut üzərində yerləşən ölkə deyil. Möhür Azərbaycan Mərkəzi Asiyadan gələn quru neqliyyatının Trans-Xəzər, daha sonra isə Avropa neqliyyat sistemində qoşulduğu əsas bağlantı nöqtəsidir", - deyər Neil Watson bildirib.

2026 Şəhərsalma və Memarlıq İli

Bakı - tarixin yaddaşı, müasirliyin nümayişi

Bakı dəyişir, amma öz ruhunu qoruyur. Bəzən İçərişəhərin daş küçələrində addımlayaraq əsrlərin nəfəsini duyursan, bəzən Xəzərin sahilində uzanan bulvarın müasir ritminə qoşulursan. Bir tərəfdə qədim qala divarları, Qız qalasının sirli görünüşü, Şirvanşahlar sarayının daş yaddaşı, digər tərəfdə müasir memarlığın nümunələri. Bunlar şəhərin müxtəlif zamanlarını deyil, bütöv tarixini nümayiş etdirir.

Bakı dəyişir, onun küçələri yenilənir, təzə binalar ucalır, parklar, istirahət məkanları salınır. Amma bu dəyişiklik şəhərin keçmişini silmir, əksinə, paytaxtın özünəməxsus simasını formalaşdırır. Elə buna görə də Bakı yalnız qədim və ya müasir şəhər deyil, eyni zamanda tarixin yaddaşı ilə müasirliyin enerjisinin qovuşduğu məkandır.

Bakının ruhunu anlamaq üçün ilk növbədə İçərişəhərə üz tutmaq lazımdır. Burada şəhərin tarixi sanki kitab səhifələrindən çıxaraq real məkana çevrilir. Qədim küçələr, daş divarlar, memarlıq abidələri insana Bakının çoxəsrlik tarixindən danışır. Qız qalası isə bu mənzərənin ən tanınan simvollarındandır. Onun ətrafındakı tarixi mühit Bakının keçmişlə bağlılığının möhkəm olduğunu göstərir. Şirvanşahlar Sarayı Kompleksi də şəhərin memarlıq yaddaşında xüsusi yer tutur.

Bakının tarixi yalnız İçərişəhərin sərhədləri ilə məhdudlaşmır, eyni zamanda müxtəlif guşələrində qorunub saxlanılan tarixi binalar, XIX və XX əsrin əvvəllərində formalaşmış memarlıq nümunələri paytaxtın keçdiyi müərkəb və zəngin inkişaf yolundan xəbər verir. Bu şəhərin ən böyük üstünlüyü keçmişinin müasir həyatın içərisində yaşamasıdır.

Bu gün paytaxtımıza baxanda tamamilə başqa bir mənzərə ilə qarşılaşırıq. Şəhərin simasını dəyişən müasir tikililər, geniş prospektlər, yeni yaşayış və ictimai binalar Bakının dinamik inkişafını əks etdirir. Müasir Bakı memarlığında diqqətə cəlb edən əsas xüsusiyyətlərdən biri müxtəlif memarlıq üslublarının bir məkanda yanaşı mövcud olmasıdır. Ənənəvi memarlıq elementləri ilə müasir konstruksiyalar arasında yaranan kontrast şəhərin simasına xüsusi xarakter verir. "Alov qüllələri" Bakının müasir simvollarından birinə çevrilərək şəhərin panoramasında yeni obraz yaradır. Heydər Əliyev Mərkəzinin qeyri-adi binası isə paytaxtın müasir memarlıq düşüncəsinin ən diqqətçəkən nümunələrindəndir. Bu tikililər yalnız şəhərin xarici görünüşünü dəyişmiş, onlar Bakının müasir şəhər kimi dünyaya təqdim olunan obrazını formalaşdırır. Burada əsas məsələ yalnız hündür binaların sayının artması ilə yanaşı, həm də şəhərin müxtəlif funksiyalarının bir-biri ilə necə əlaqələndirilməsidir.

Müasir şəhər həm yaşamaq, işləmək, istirahət etmək, həm də insanların ünsiyyət qurması üçün rahat məkan olmalıdır. Bu baxımdan, Bakının dəyişən simasını ən aydın göstərən məkanlardan biri də Ağ Şəhərdir. Bir vaxtlar sənaye zonası kimi tarixin ərazinin müasir şəhər məkanına çevrilməsi paytaxtın şəhərsalma tarixində maraqlı nümunədir. Burada yeni memarlıq holləri, ictimai məkanlar, yaşayış və xidmət obyektləri bir aradadır. Ağ Şəhərin özünəməxsusluğu həm də ondadır ki, ərazidə keçmişin izləri unudulmur, əksinə, müəyyən memarlıq elementləri müasir layihələrə əlaqələndirilərək şəhər mühitinə yeni məna qazandırır. Beləliklə, keçmişin sənaye məkanı insanların yaşadığı, gözdiyi və istirahət etdiyi müasir şəhər hissəsinə çevrilib. Belə ki, Bakı öz tarixinin ayrı-ayrı səhifələrini silmək əvəzinə, onları yeni şəhər həyatının içərisinə daxil edir.

Bakının simasını müəyyənləşdirən əsas amillərdən biri də Xəzərdir. Dəniz şəhərə yalnız coğrafi üstünlük vermir, həm də ruhuna xüsusi ovqat bəxş edir. Bu baxımdan, Bakı bulvarının şəhər həyatında dədi rolu xüsusi qeyd olunmalıdır. Vaxtilə nisbətən kiçik sahilboyu gəzinti məkanı olan bulvar illər ərzində genişlənərək paytaxtın ən mühüm istirahət məkanlarından birinə çevrilib. Bu gün bulvar Bakının simasını ayrılmaz hissəsidir. Burada şəhərlər idman edənlərə, ailəlikə gəzintiye çı-

xanlara, velosiped sürənlərə, dəniz mənzərəsindən zövq alanlara rast gəlmək mümkündür. Günün müxtəlif saatlarında bulvarın mənzərəsi də dəyişir. Səhər Xəzərin sakitliyi, günorta şəhərin hərəkətli ritmi, axşam isə işıqların yaratdığı mənzərə Bakının başqa bir simasını göstərir. Bulvarın genişlənməsi və sahilboyu məkanların inkişafı Bakının dənizə açılan şəhər obrazını daha da işıqlandırır.

Müasir şəhərin gözəlliyini yalnız ucalan binaların hündürlüyü, geniş prospektlərin özəməti ilə ölçmək olmaz. Şəhərin əsl gözəlliyi onun insan üçün yaratdığı rahatlıqda, təbiətlə memarlığın bir-birinə qovuşduğu məkanlarda daha aydın görünür. Bakı da son illər salınan və yenilənən parkları, bağları, xiyabanları və istirahət guşələri ilə özünün yaşıl simasını getdikcə daha da zənginləşdirir. Paytaxtın müxtəlif ünvanlarında yaradılan bu məkanlar şəhərin sət daş və beton ritminə yaşillığın yumşaqlığını, ağacların kölgəsini, çiçəklərin rəngini, fəvvarələrin səsinə gətirir. Hər yeni park Bakının simasına əlavə olunan bir gözəllik deyil, həm də şəhər insanının gündəlik həyatına bəxş edilən yeni nəfəsidir.

Yasamal parkından Yeni Yasamalı istirahət məkanlarına, Zabitlər parkından Mərkəzi Parka, Xətai rayonundakı böyük Gənclik parkından Nərimanov rayonunda yaradılan yeni istirahət məkanlarına qədər paytaxtın müxtəlif guşələrində şəhər sakinləri üçün rahat və müasir mühit formalaşdırılır. Yasamal parkında milli memarlıq üslubu ilə müasirliyin uzlaşdırılması, fəvvarələrin, süni şalələlərin, bulaqların, uşaq və idman meydançaları, qaçış ciğirləri, velosiped yolları və piknik məntəqələri yaradılıb.

Paytaxtın "yaşıl xəritəsi"nə son illər əlavə olunan məkanlardan biri də "Gənc-

lik" metrosu yaxınlığındakı yeni parkdır. Ərazisi 19 hektara çatdırılan parkın 14 hektarında yaşıllıq salınıb, 20 mindən çox ağac və kol əkilib. Burada piyada və velosiped yolları, uşaq-oyuncu və idman meydançaları, müasir işıqlandırma və avtomat suvarma sistemi yaradılıb. Parkın yaxınlıqdakı "Dədə Qorqud" parkı ilə əlaqələndirilməsi isə şəhər məkanlarının bir-birinə inteqrasiyasına maraqlı nümunədir. Nərimanov rayonunda yaradılan 3,5 hektarlıq yeni park bu mənzərəyə daha bir rəng qatır. Burada amfiteatr, tennis meydançası, uşaq oyluncu zonaları, söhbətqahlar və müasir işıqlandırma sistemi yaradılıb.

Müasir Bakı insanların görüşdüyü, gözdiyi, dincəldiyi və şəhərin ritmindən ayrılmaq istəmədiyi ictimai məkanlarla da yenilənir. Bütün bunlar paytaxtın dəyişən simasını mühüm bir həqiqəti ortaya qoyur - şəhər böyüdükcə onun insan üçün nəfəs aldığı məkanlar da böyüyür. Şəhər ağacları arasında keçən işıq, park ciğirlərində addımlayan insanlar, uşaqların gülüşü, fəvvarələrin su səsi, yaşıllığın yaratdığı sakitlik - bütün bunlar müasir Bakının görünməyən, lakin hiss olunan gözəlliyidir. Bakı yalnız daşın, şüşənin və poladın şəhəri deyil, eyni zamanda bir üzü tarixin daş yaddaşındadır, digər üzü yaşıllığın, suyun, işığın və insan rahatlığının yaratdığı müasir həyat mənzərəsidir. Bakının qədim parkları isə ayrıca bir yaddaşdır. Onların hər birinin şəhər həyatında öz yeri, öz xatirəsi var. Yeni parkların salınması ilə bu ənənə davam etdirilir.

Bakı sürətlə dəyişir. Yeni binalar, yollar, parklar, ictimai məkanlar şəhərin görünüşünü yeniləyir. Lakin bu yeniliklər tarixi yaddaşa qarşı-qarşıya qoyulmur. Çünki şəhərin gələcəyi keçmiş ilə bu günü arasında əlaqə olanda daha möhkəm qurulur. Paytaxtımızın siması gündən-günə dəyişir. Bu dəyişən Bakının hekayəsidir. Bakı ne yalnız keçmiş ilə yaşayan qədim şəhərdir, ne də keçmişini unutmamağa çalışan müasir meqapolis. Bakı tarixini qoruyaraq gələcəyə addımlayan şəhərdir. Bəlkə də elə buna görə ona hər dəfə baxanda yeni bir Bakını görürük.

Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

"Bu qala bizim qala"

Əmir Teymur kimi dünya fatehləri
Naxçıvan qalalarını asanlıqla ələ keçirə bilməyiblər

Ərazisindəki qədim qalalar Naxçıvanın zəngin tarixinin silinməz izləridir. Azərbaycanın qədim diyarında - Naxçıvan Muxtar Respublikasında isə 1162 tarixi-mədəniyyət abidəsi mövcuddur.

Muxtar respublikanın ərazisində müxtəlif tarixi dövrlərə aid qala və istehkamların mövcudluğu burada şəhərsalma və müdafiə sisteminin qurulmasını qədim ənənələrə malik olduğunu göstərir. Qalaların böyüyüşü yaşayış məskənləri ilə birlikdə formalaşmış, bəzisi isə mühüm yolların, yaşayış və təsərrüfat ərazilərinin qorunması məqsədilə inşa edilib.

Naxçıvandakı Köhnəqala və Əlinəqala da həm tarixi əhəmiyyətinə, həm də memarlıq xüsusiyyətlərinə görə diqqətə cəlb edir. Müxtəlif tarixi dövrlərin tikinti ənənələrini, müdafiə üsullarını və qədim yaşayış məskənlərinin quruluşunu özündə əks etdirən bu abidələrin hər biri Naxçıvan tarixinin müəyyən mərhələsi haqqında məlumat verməklə yanaşı, qədim insanların ərazinin relyefindən, yerli tikinti materiallarından və mövcud imkanlardan necə istifadə etdiyini göstərir.

Naxçıvan şəhərinin cənub-qərbində yerləşən qala elmi ədəbiyyatda Yəzdəgird qalası, xalq arasında isə Köhnəqala və Torpaqkala adlanır. Qalının tikilmə tarixi dəqiq müəyyənəndirilməyib. Onun III Sasanilər hökmdarı Yəzdəgirdin dövründə inşa edildiyi ehtimal olunur.

1957-1959-cu illərdə qala ərazisində aparılan arxeoloji tədqiqatlar zamanı zəngin maddi-mədəniyyət nümunələri aşkarlanıb. Tapıntıların arasında saxsı qab fraqmentləri və daş güzlər xüsusi yer tutur. Daş güzlərin Tunc dövründə, xüsusilə düz mədənlərdə istifadə edildiyi məlumdur. Bu materiallar qala ərazisinin daha qədim yaşayış və təsərrüfat mühiti ilə əlaqəsini də göstərir.

Övliya Çələbinin məlumatlarında qalının moqollar tərəfindən dağıldığı bildirilib. Sonrakı dövrlərdə Naxçıvana gələn səyyahlar da qala haqqında məlumat veriblər.

Köhnəqala XVIII əsrdə fəaliyyətə olub. 1827-ci ildə hazırlanmış planda qalının iki əsas hissədən - Böyükqala və Narınqaladan ibarət olduğu göstərilir. Böyükqala daha çox dağıntıya məruz qalıb. Onun düzbucaqlı formada olan ərazisi 185x400 metr ölçüsündədir. Qala divarlarının tikintisində döymə gil və çinli qarışığından, bəzi tikililərdə isə bişmiş kərpicdən istifadə olunub. Böyükqalının müdafiə divarları ərazinin relyefinə uyğun qurulub. Xüsusi cənub tərəfdə divarların ziqzaqlı şəkildə inşa edilməsi müdafiə imkanlarını artırır.

Qədimliyini qoruyub saxlayan və müasirləşən Şamaxı

Ölkəmizin qədim və zəngin tarixə malik şəhərlərindən olan Şamaxı həmişə rəngarəng təbiəti və çoxəsrlik tarixi və mədəni irsi ilə hamını heyran qoyub. Qədim İpək yolunun üstündə yerləşən Şamaxı qorinələr, əsrlər boyu siyasi, elmi və mədəni mərkəzlərdən biri kimi tanınıb. Bu diyar bütün zamanlarda qədimdən qədim olan memarlıq abidələri, ziyarətqahları, xalq sənətkarlığı nümunələri ilə daim diqqət çəkib. İnsanların sevgi və məhəbbətini qazanıb.

Son illər Şamaxıda aparılan abadlıq, quruculuq, tikinti və yenidənqurma işləri şəhəri daha da gözəlləşdirib. Uğurla həyata keçirilən bir-birindən dəyərli layihələr rayonun sosial-iqtisadi göstəricilərinin və əhalinin rifahının yüksəlməsinə ne də böyük töhfələr verib. Rayon ərazisində sosial infrastruktur obyektləri tikilib, istehsal sahələri yaradılıb, yeni məhsuldarlıq sahələri, yaşıllıq zonaları genişləndirilib. Yolun kənarları ilə çəkilmiş hündür divarlarla çox böyük döy və səliqə ilə Şamaxıda dünyaya göz açmış Azərbaycanın görkəmli şair və yazıçılarından İmadəddin Nəsiminin, Seyid

Əzim Şirvaninin, Mirzə Ələkbər Sabirin, Məhəmməd Hədi-

nin, Abbas Səhətin və başqalarının büstləri hörülüb. Bu mənzərəyə şəhərə gələn çox böyük maraqla baxılır. Bu gün Azərbaycan tarixində və mədəniyyətində xüsusi yeri olan Şamaxı özünün ən gözəl çağlarını yaşayır. Rayonda tikinti, quruculuq, şəhərsalma və memarlıq, abadlıq işləri ilə yanaşı, tarixi abidələrə də diqqət və qayğı göstərilir. Pirsəat Baba, Pir Əmir Sultan ziyarətqahları və İmadəddin Nəsiminin qardaşı Şahxəndənin türbəsinin yenidən qurulması çərçivəsində görülən işlər rəğbətə qarşılıdır.

Narınqala dairəvi qüllələri və daha müərkəb müdafiə quruluşu ilə seçilir. Burada diametri əsasən 10 metr olan dairəvi qüllələr yerləşib. Qalının cənub-qərb hissəsində yeraltı sığınacaq-məğara, qalının daxilində isə köhrizlə əlaqəli quyular olub. Yeraltı sığınacağın və su təminatı sisteminin mövcudluğu qalının uzunmüddətli müdafiə şəraitində istifadə edildiyini göstərir.

Köhnəqalının Böyükqala ilə Narınqala arasında eni 22,5 metr olan dar keçidli əlaqələndirilməsi də onun müdafiə sisteminin diqqətçəkən xüsusiyyətlərindəndir. Belə quruluş qalının yalnız divar və bürclərdən ibarət olmadığını, müdafiənin müxtəlif elementlərinin vahid şəkildə təşkil edildiyini deməyə əsas verir.

Culfada - Əlinəqayın sağ sahilində, Əlinəqala dağının zirvəsində yerləşən Əlinəqala Naxçıvanın ən tanınmış qədim qalalarındandır. Tarixi mənbələrdə Erincək, Erincik, Alancik, Alınca, Alancuq və başqa adlarla qeyd olunub. Xalq etimologiyasına görə isə qalının adı Əlinəqəkdir. Mənası "əlini çək" deməkdir.

Qalının tikilmə tarixi ilə bağlı müxtəlif ehtimallar mövcuddur. Bəzi tədqiqatçılar onu təxminən 2 min il əvvələ aid edirlər. Qala "Kitabi-Dədə Qorqud"da möhkəm istehkam kimi təsvir olunub. Əlinəqala Orta əsr mənbələrində də xatırlanıb.

Əlinəqalının əsas xüsusiyyəti onun təbii relyefdən səmərəli istifadə edilməklə qurulmasıdır. Dağın sıdırım qayaları qalının təbii müdafiəsinin təmin edir, divarlar isə dağın ətəklərindən başlayaraq, pilləli şəkildə yuxarıya doğru yüksəlir və zirvəni əhatə edir. Beləliklə, təbii və süni müdafiə vasitələri vahid sistem təşkil edir.

Qalının əsas hissələri şimal, şimal-qərb və cənub-qərb sahələrindən ibarətdir. Bu sahələr arasında keçidi təmin edən daş pillələr salınıb. Şimal yamacında yarımdairəvi bürclərlə möhkəmləndirilmiş divarların, qərb yamacında isə bir neçə müdafiə xəttinin qalıqları qalmaqdadır.

Zöhrə FƏRƏCOVA,
"Azərbaycan"

XVIII-XIX əsrlərə aid olan "Yeddi günbəz" abidələri, Pir-Mərdəkan xanəqahı, Göylər kəndindəki XII əsr kuruqları, VIII-XV əsrlərə aid Güllüstan qalası, XII-XV əsrlərə aid Qaleyi-Bəyqurd qalası qədim tarixini özündə qoruyub yaşadır.

O da xüsusilə qeyd edilməlidir ki, tikinti-quruculuq işləri aparılarkən abidələrin qədimliyi, milli memarlıq üslubunun mühafizəsinə xüsusi yanaşılır.

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azərbaycan"

Dostluq və həmrəylik platforması - Dünya Köçəri Oyunları

Türk xalqlarını bir-birinə bağlayan ən güclü körpü mədəni və mənəvi dəyərlərdir. Məhz bunun parlaq təzahürü Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Qırğızistan Respublikasının paytaxtı Bişkek şəhərinə işgüzar səfəri çərçivəsində bu qədim diyarda təntənəli şəkildə təşkil olunan 6-cı Dünya Köçəri Oyunlarının açılış mərasimində iştirak etməsidir.

Qırğız xalqının dövlətçilik fəlsəfəsinin təməlinə, milli kimliklə tarixi-mədəni irsin ayrılmaq vəhdəti dayanır. Qədim köklərə malik bu xalqın ictimai-siyasi təfəkküründə köçəri mədəniyyətinin xüsusi yeri var. Əsrlər boyu formalaşan tayfa birlikləri, ənənəvi idarəetmə formaları, eləcə də nəsil-dənəslə ötürülən özəməli qəhrəmanlıq dastanları qırğız kimliyinin sarsılmaz sütunlarını təşkil edir.

Dünya Köçəri Oyunlarının əsas məqsədlərindən biri xalqları bir araya gətirən dostluq, sarsılmaz birlik və qarşılıqlı hörmət prinsiplərini təbliğ etməkdir. Bu tədbir köçəri sivilizasiyasının zəngin irsini və milli dəyərlərini qoruyub saxlamaq, onları

heç bir dəyişikliyə məruz qoymadan gələcək nəsillərə ötürmək üçün xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Bu oyunlar çərçivəsində köçəri xalqların tarixən formalaşdırdıqları ənənəvi və qədim idman növləri nümayiş olunur. Atçılıq sənətinin incelikləri, milli gülüş üslubları, qədim oxatma bacarıqları və digər növ yarışlar tamaşaçılara unudulmaz anlar bəxş edir.

Sentyabrın 6-dək davam edəcək bu tədbir, sadəcə, idman mübarizəsi ilə məhdudlaşmır. Əksinə, oyunlar çərçivəsində iştirakçı ölkələrin zəngin mədəni irsi, sənətkarlıq nümunələri, musiqi inciləri və qədim milli adət-ənənələri də geniş şəkildə təqdim olunur. Hər bir ölkənin nümayəndə heyəti özünəməxsus rəngarəngliyi ilə bu beynəlxalq bayramın ab-havasını daha da zənginləşdirir.

Türk xalqlarının ortaq köklərə sahib olması, onların dillərində, adət-ənənələrində, məişət mədəniyyətində və düşüncə tərzində özünü büruzə verən oxşarıqlar bu cür beynəlxalq platformalarda daha qabarıq şəkildə üzə çıxır. Qırğız xalqının milli dəyərlərini qorumaq və təbliğ etmək əzmi, nəticə etibarilə, hər bir türk dövləti-

nin ümumi mədəni xəzinəsinə verilən dəyərli töhfədir.

Dünya Köçəri Oyunları ənənə ilə müasirliyin vəhdətini təşkil edən bir tədbirdir. Süretlə qloballaşan dünyada milli kimliyin, yerli mədəniyyətlərin və qədim məşğuliyyət növlərinin unudulmaq təhlükəsi ilə üzləşdiyi bir dövrdə belə tədbirlərin keçirilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Köçəri sivilizasiyasının insanlıq tarixinə bəxş etdiyi dəyərlər - təbii-ə harmoniya, azadlıq ruhu, cəsarət, qonaqpərvərlik və birlik hissi bu oyunlar vasitəsilə yeni nəslin yaddaşına əbədi həkk olunur.

Prezident İlham Əliyevin bu tədbirdə iştirakı həm də ümumtürk birliyinə, mədəni həmrəyliyə və ortaq köklərə olan diqqət və ehtiramın bariz təsdiqidir. Qürurverici haldır ki, ölkəmiz hər zaman türk dünyasının integrasiyasına, mədəni əlaqələrin dərinləşməsinə xüsusi önəm verir və bu istiqamətdə atılan hər bir addımı dəstəkləyir. Tarixə və milli köklərə hörmət hər bir xalqın gələcəyə inamla baxmasının, öz müstəqilliyini və milli kimliyini əbədi qorumasının yeganə təminatdır.

Təhmina VERDİYEVA, "Azərbaycan"

Kukla Teatrı yeni mövsümünə başlayıb

Abdulla Şaiq adına Azərbaycan Dövlət Kukla Teatrı 95-ci teatr mövsümünə start verib. Sentyabrın 1-də Kukla Teatrında yeni mövsümün başlanması ilə əlaqədar kollektivin ümumi iclası keçirilib.

Əlamətdar bir tarixə - teatrın 95 illik yubileyinə təsadüf edən yeni mövsümün ilk iclasında qarşıda duran əsas yaradıcılıq və təşkilati məsələlər müzakirə olunub, yubiley ili çərçivəsində həyata keçiriləcək layihələr və nəzərdə tutulan tədbirlər barədə fikir mübadiləsi aparılıb.

Kukla Teatrının Mətbuat xidmətindən aldığımız məlumata görə, iclası giriş sözü ilə teatrın direktoru, Əməkdar mədəniyyət işçisi Rəşad Əhmədov açaraq ötən teatr mövsümünün kollektiv üçün uğurlu və məhsuldar olduğunu bildirib. Qeyd edib ki, mövsüm ərzində teatrın tamaşa planı uğurla icra olunub, yeni tamaşalar hazırlanaraq təqdim edilib, ölkədaxili qastrol səfərləri və müxtəlif sosial-mədəni layihələr həyata keçirilib, tamaşaçı auditoriyasının diqqətini cəlb edən bir sıra təşəbbüslər reallaşdırılıb. Ötən mövsümdə əldə olunan nəticələrin yeni mövsüm üçün də mühüm zəmin yaratdığını vurğulayan Rəşad Əhmədov diqqətə çatdırıb ki, qarşıda teatrın tarixində xüsusi əhəmiyyət daşıyan 95 illik yubiley ili dayanır. Direktorun sözlərinə görə, yubiley mövsümünün proqramı

kifayət qədər zəngindir. Mövsüm ərzində yeni tamaşaların hazırlanması ilə yanaşı, yerli və beynəlxalq qastrol səfərlərinin, müxtəlif mədəni layihələrin, yaradıcılıq təşəbbüslərinin və yubiley tədbirlərinin keçirilməsi nəzərdə tutulur.

Direktor artıq bir sıra səfərlərlə bağlı danışıqların aparıldığını da açıqlayıb. Bildirib ki, beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsi, xarici teatr və sənət qurumları ilə əlaqələrin inkişaf etdirilməsi, Azərbaycan kukla sənətinin beynəlxalq platformalarda daha geniş təqdim olunması yeni mövsümün

prioritet istiqamətlərindən olacaq: "95 illik yubiley bizim üçün, sadəcə, təqvimdə qeyd olunan bir tarix deyil. Bu yubiley teatrın keçdiyi yaradıcılıq yoluna nəzər salmaq, ənənələrin qorumaqla yanaşı, yeni istiqamətlərə açılmaq və gələcək üçün daha böyük hədəflər müəyyənləşdirmək baxımından mühüm mərhələdir".

Yubiley ili çərçivəsində teatrın yaradıcı heyətinin təşəbbüsü ilə bir neçə miqyaslı layihənin həyata keçirilməsinin planlaşdırıldığı açıqlanıb.

Bu layihələrin həm uşaqlar və ailələr üçün yeni mədəni

proqramları, həm də teatr sənətinin təbliği və Azərbaycan Kukla Teatrının 95 illik yaradıcılıq irsinin geniş auditoriyaya çatdırılması istiqamətində mühüm rol oynaması nəzərdə tutulur.

Sonra teatrın direktor müavinləri Elnur Abbasquliyev və Elmar Qəhrəmanov, Yaradıcılıq şöbəsinin müdiri Anar Məmmədov, Geyim və səhnə tərtibatı şöbəsinin müdiri İqbal Əliyev, dram artistləri - Əməkdar artist Rəhman Rəhmanov, Əməkdar mədəniyyət işçisi Aslan Fətullayev çıxış ediblər.

Çıxış edənlər kollektiv üzvlərini yeni teatr mövsümünün başlanması münasibətilə təbrik edərək qarşıdakı yaradıcılıq mərhələsində hər bir əməkdaşın uğurlar arzulayıblar. Qeyd olunub ki, 95 illik yubiley mövsümü teatrın zəngin tarixinə yeni səhifələr əlavə etməklə yanaşı, kollektivin yaradıcılıq potensialının daha geniş nümayiş etdirilməsi üçün də mühüm imkanlar yaradacaq.

Kukla Teatrının Mətbuat xidmətinin məlumatında o da bildirilib ki, iclasda yeni mövsümdə qarşıda duran vəzifələr, yaradıcılıq prosesinin daha da təkmilləşdirilməsi, tamaşaçı auditoriyasının genişləndirilməsi, yeni layihələrin hazırlanması və yubiley proqramının yüksək səviyyədə təşkililə bağlı məsələlər də diqqət mərkəzində olub.

Zöhrə FƏRƏCOVA, "Azərbaycan"

Yay bitdimi?

Son illərdə hava şəraitində müşahidə olunan kəskin dəyişikliklər iqlimlə bağlı müzakirələrə daha da aktuallaşdırıb. Temperaturun qəfil aşağı düşməsi, güclü leysanların, dolu-nun, sel və daşqınların baş verməsi, bir tərəfdən quraqlıq və su çatışmazlığı, digər tərəfdən intensiv yağıntılar insanların gündəlik həyatından kənd təsərrüfatına qədər müxtəlif sahələrə təsir göstərir. Avqustun son günlərindən etibarən ölkəmizin ərazisində havanın kəskin dəyişməsi də bu baxımdan diqqət çəkir. Yay hələ başa çatmasa da, temperaturun aşağı düşməsi, bəzi ərazilərdə leysan, dolu və güclü küləyin müşahidə edilməsi bu dəyişikliklərin adı meteoroloji proseslərin nəticəsi, yoxsa global iqlim dəyişikliklərinin təzahürü olduğu sualını gündəmə gətirir.

Mövzu ilə bağlı qəzetimizə açıqlama verən **ekoloq Cəmsid BƏXTİYAR** bildirib ki, havaların qəfil soyuması adı meteoroloji hadisə kimi izah etmək mümkündür. Lakin burada konkret hava hadisələri ilə uzunmüddətli iqlim dəyişikliklərini bir-birindən ayırmaq lazımdır. Ekoloqun sözlərinə görə, konkret günlərdə müşahidə olunan hava hadisələrinin səbəbləri ilə həmin hadisələrin başvermə şəraitini dəyişən uzunmüddətli iqlim prosesləri fərqli anlayışlardır. Bununla belə, hər iki amil hava şəraitinə təsir göstərdiyindən birini tamamilə istisna edib digərinə üstünlük vermək doğru olmaz.

"Avqustun sonlarında isti hava kütləsinin üzərinə daha sərin hava kütləsinin gəlməsi, atmo-

fer cəbhələrinin keçməsi və ya yuxarı atmosferdə temperatur fərqlərinin artması qısa müddətdə güclü konvektiv proseslərə yara bilər. Nəticədə temperatur bir neçə saat ərzində kəskin şəkildə dəyişir. Bu zaman leysan və göy gürultusu ilə müşayiət olunan yağışlar, güclü külək və dolu müşahidə oluna, bəzi ərazilərdə hətta sel və daşqın təhlükəsi yaranı bilər. Yay başa çatmasa belə, hava şəraitinin dəyişməsinin konkret meteoroloji izahı mövcuddur. Lakin iqlim dəyişikliklərinin təsirini də nəzərə almaq lazımdır. Azərbaycan üzrə aparılan qiymətləndirmələr ölkədə istilik dalğaları, quraqlıq, ekstremal yağıntılar, sel və daşqınlarla bağlı risklərin artdığını göstərir", - deyər ekoloq bildirib.

Cəmsid Bəxtiyar qeyd edib

ki, iqlim dəyişikliyi hər gün temperaturun övvəlkindən yüksək olması demək deyil. Bu proses müəyyən ərazi üçün xarakterik hava şəraitinin övvelki sabitliyini itirməsi, temperatur və yağıntı rejiminin dəyişməsi, ekstremal hadisələrin başvermə riskinin yüksəlməsi ilə də özünü göstərə bilər. İqlim dəyişikliyi atmosferin ümumi istilik balansına təsir edir. Daha isti atmosfer daha çox su buxarı saxlaya bilər. Bu isə uyğun şərait yaranıqda qısa müddətdə böyük miqdarda yağıntının düşməsinə səbəb olur. Digər tərəfdən, uzunmüddətli istilikləmə quraqlıq və su çatışmazlığı riskini də artırır. Yüksək temperatur buxarlanmanı və suya tələbatı artırır. Daha isti və rütubətli atmosfer uyğun atmosfer cəbhəsi ilə qarşılaşdıqda isə intensiv leysanlar yaranı, nəticədə sel və daşqın riski yüksələ bilər.

Ekoloq bildirib ki, buna görə quraqlıq və güclü leysanları bir-birinə zidd proseslər kimi qiymətləndirmək olmaz. İqlim dəyişdikcə eyni regionda, hətta eyni mövsüm ərzində hər iki hadisənin başvermə riski artı bilər. Uzunmüddətli quraqlıq və isti dövrün ardınca qısa müddətdə intensiv yağışların yağması

mümkündür. Bununla belə, mü-təxəssis hər konkret hava hadisəsini birbaşa iqlim dəyişikliyi-nin nəticəsi adlandırməğın elmi baxımdan doğru olmadığını vurğulayıb. Məsələn, Bakıda və ya Gəncədə temperaturun bir gündə 10 dərəcə aşağı düşməsi tarixən də müşahidə oluna bilən meteoroloji hadisədir. İqlim dəyişikliyi-nin təsiri ayrı-ayrı günlərin havasından daha çox uzunmüddətli statistik göstəricilərdə üzə çıxır.

"Sadə ifadə ilə desək, hava şəraiti bu gün və ya bu həftə baş verənlərdir, iqlim isə həmin hava hadisələrinin uzun illər ərzində necə dəyişməsidir. Əgər uzunmüddətli müşahidələr temperaturun yüksəldiyini, istilik dalğalarının gücləndiyini, yağıntı rejiminin dəyişdiyini, quraqlıq və ekstremal yağıntı riskinin artdığını göstərsə, artıq iqlim dəyişikliyindən danışmaq mümkündür. "Artıq yay yoxdur" və ya "yay qısalıb" kimi fikirlər elmi baxımdan həddindən artıq sadələşdirilmiş yanaşmadır. Bununla belə, mövsümlərin meteoroloji xüsusiyyətlərində dəyişikliklər müşahidə oluna bilər. Daha isti yaz və payız dövrlərinin uzanması, yayda uzunmüddətli istilərin ardınca qəfil sərinləşmə və intensiv leysanların baş verməsi mümkündür. Başqa sözlə, əsas məsələ fəsilələrin təqvim sərhədlərinin dəyişməsindən daha çox onların övvelki meteoroloji sabitliyinin pozulmasıdır" deyər - mütəxəssis vurğulayıb.

Cəmsid Bəxtiyarın sözlərinə görə, Azərbaycan üçün iqlim dəyişikliklərinin ən ciddi uzunmüddətli nəticələrindən biri su ehtiyatları ilə bağlıdır. Burada

ilk baxışdan paradoksal vəziyyət yaranır: güclü leysan və sel riski artdığı halda su ehtiyatlarının azalması təhlükəsi də mövcuddur. Leysan zamanı qısa müddətdə böyük miqdarda yağıntı düşsə də, həmin suyun əhəmiyyətli hissəsi torpağa tədricən hopmaq əvəzinə, səthi axınla çaylara yönəlir və sel yaranı bilər. Yüksək temperatur isə buxarlanmanı artırır. Beləliklə, güclü leysanın ardınca isti və quraqlıq hava şəraitinin yaranması torpaqdakı su itkisini daha da sürətləndirə bilər. Azərbaycanın su ehtiyatlarının mühüm hissəsinin transsərhəd çaylarla bağlı olması da ölkənin bu baxımdan həssaslığını artırır. Su ehtiyatlarının azalması təkcə əhalinin su təminatına deyil, kənd təsərrüfatına, energetikaya və ekosistemlərə də təsir göstərə bilər.

Cəmsid Bəxtiyar vurğulayıb ki, bütün bunlara baxmayaraq, ayrı-ayrı ekstremal hadisələrin sayının mütləq hər il artdığını söyləmək doğru olmaz. İllər üzrə ciddi dəyişikliyin mümkündür. Elmi baxımdan daha düzgün yanaşma iqlim dəyişikliyi-nin müəyyən ekstremal hadisələrin baş verməsi üçün daha əlverişli şərait yaratdığını və onların riskini yüksəldiyini söyləməkdir. Baş verən proseslər göstərir ki, gələcəkdə əsas məsələ yalnız temperaturun neçə dərəcə yüksələcəyi deyil, dəyişən və daha qeyri-sabit hava şəraitinə cəmiyyətin, kənd təsərrüfatının, su təsərrüfatının, şəhərlərin və təbii ekosistemlərin nə dərəcədə uyğunlaşa biləcəyi olacaqdır.

Ülkər XASPOLADOVA, "Azərbaycan"

Gömrük nəzarətinə bəyan edilməyən mallar aşkarlanıb

Balakən Gömrük İdarəsi əməkdaşları tərəfindən həyata keçirilən kompleks gömrük nəzarəti tədbirləri nəticəsində gömrük nəzarətinə bəyan edilməyən mallar aşkar olunub.

Dövlət Gömrük Komitəsinin Mətbuat və İctimaiyyətlə Əlaqələr İdarəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, Balakən Gömrük İdarəsinin "Mazım-qara" gömrük postunda Gürcüstandan ölkəmizə

gələn, qarışıq yüklər daşıyan iki yük nəqliyyat vasitəsində yoxlama aparılıb.

Yoxlama nəticəsində nəqliyyat vasitələrindən, ümumilikdə 232 min 185 manat dəyərində gömrük nəzarətinə bəyan edilməyən və düzgün bəyan olunmayan linzalar, məişət avadanlıqları, tibbi və kosmetik vasitələr aşkar edilib.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyası və Katibliyin əməkdaşları 49 saylı Abşeron ikinci seçki dairəsi dairə seçki komissiyasının sədri

RAFƏDDİN NAĞDALİYEVİN

vəfatından kədərli xatirələrini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatı Səttar Möhbəliyev AMEA Naxçıvan Bölməsinin sədri, akademik İsmayıl Hacıyevə qardaşı

ŞƏMİL HACİYEVİN

vəfatından kədərli xatirələrini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Əqli Mülkiyyət Agentliyinin rəhbərliyi və kollektivi Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri Arzu Nağıyevə özizi

SAHİB MƏMMƏDOVUN

vəfatından kədərli xatirələrini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Respublikası Memarlar İttifaqı İdarə Heyətinin sədri Elbay Qasımzadə Azərbaycanın Əməkdar memarı, Şərq ölkələri Beynəlxalq Memarlıq Akademiyasının müxbir üzvü

ƏHMƏD YAQUB OĞLU İZMAYLOVUN

vəfatından kədərli xatirələrini bildirir və mərhumun ailəsinə dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının rəhbərliyi və kollektivi Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri Arzu Nağıyevə özizi

SAHİB MƏMMƏDOVUN

vəfatından kədərli xatirələrini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Naxçıvan şəhərindən Hüseyn Məşdi oğlu Əliyev yaxın dostu Naxçıvan Dövlət Universitetinin dekani, professor, Naxçıvan MR Əməkdar müəllimi Cavanşir Zeynalova və həyat yoldaşı Natiqə Xəlilovaya əzizləri

RƏHİLƏ ŞAHVƏLƏD QIZI ABƏDİNOVANIN

vəfatından kədərli xatirələrini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin (UNEC) Ümumiyyət fakültəsinin 1984-cü il buraxılış 932-ci qrupun məzunları qrup yoldaşları Elçin Abdullayevə özizi

SALAMULLA ABDULLA OĞLU ABDULLAYEVİN

Sabirabad rayonunda vəfatından kədərli xatirələrini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verir.

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar SADIQOV

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman və
Baş redaktor müavinləri	- 538-86-86, 538-35-55	informasiya şöbəsi - 539-63-82, 432-37-68
Məsul katib	- 539-43-23,	Humanitar siyasət şöbəsi - 538-56-60, 434-55-58
Məsul katib müavinləri	- 539-44-91,	İctimai əlaqələr şöbəsi - 539-49-20, 538-31-11,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Kompüter mərkəzi - 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32	Mühəsissatlıq - 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti 23L
"Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC
4-cü mərtəbə

azreklam@mail.ru

www.azerbaijan-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilməlidir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 3316

Sifariş 1120

Qiyməti 60 qəpik